

JÖNKÖPING UNIVERSITY

School of Health and Welfare

I vilken utsträckning tar nordisk forskning hänsyn till barn som upplevt våld?

En scoping review om konsekvenser för barn som upplevt våld i nära relation utifrån barndomssociologin och ett intersektionellt perspektiv

HUVUDOMRÅDE: *Socialt arbete*

FÖRFATTARE: *Sandra Adam & Rebecka Göransson*

JÖNKÖPING 2023 Juni

Abstract

Title: To what extent does Nordic research defer to children who have experienced domestic violence - A scoping review of consequences for children who have experienced domestic violence based on childhood sociology and an intersectional perspective.

Author: Sandra Adam & Rebecka Göransson

Supervisor: Nina Åkerlund

Examiner: Tina Olsson

The following essay is a literature study in the form of a scoping review based on previously existing research on children's consequences of having experienced domestic violence.

Background: Every tenth child in Sweden has experienced domestic violence. Violence against children in intimate relationships is a relatively new area of research and a widespread public health problem. In the majority of cases of domestic violence, there are children in the household. Research shows that children are vulnerable and that the violence leads to psychological, behavioral and social consequences. Violence against children can also be seen as an aggravating circumstance when it is also perpetrated by the child's caregivers. **Purpose:** The purpose of the essay is to study research from the nordic countries that involves children who experienced domestic violence based on the sociology of childhood and an intersectional perspective. **Method:** A compilation of 17 scientific articles was done through a scoping review based on Arksey & O'malley's model. The articles were obtained through searches in two different databases and then a quality review was made of all 17 articles. The analysis is theory-driven, which means that the results were analyzed based on the sociology of childhood and an intersectional perspective, which was then divided into over- and under-themes. **Result:** The analysis resulted in three main themes and ten sub-themes. The first main theme highlights the view of children in Nordic research; how children are considered and handled. The analysis shows that children are handled as a homogeneous group in several respects. The second main theme is consequences of violence, which highlights the long- and short-term consequences of various forms of violence for children. Different forms of violence affect children in different ways, but tend to overlap in most cases. The third theme is about how violence has different consequences for different children. Here, the research's representation of gender and age is highlighted, specifically boys, girls, small children and young people. **Conclusion:** Children who are exposed to violence in a close relationship are different and should therefore be handled as a heterogeneous group both in research and practical social work.

Sammanfattning

Titel: I vilken utsträckning tar nordisk forskning hänsyn till barn som upplevt våld? – En Scoping review om konsekvenser för barn som upplevt våld i nära relation utifrån barndomssociologin och ett intersektionellt perspektiv.

Författare: Sandra Adam & Rebecka Göransson

Handledare: Nina Åkerlund

Examinator: Tina Olsson

Följande uppsats är en litteraturstudie i form av en scoping review på redan befintlig forskning om barns konsekvenser av att ha upplevt våld i nära relation.

Bakgrund: Var tionde barn i Sverige har upplevt våld i nära relation. Våld mot barn i nära relationer är ett relativt nytt forskningsområde och ett utbrett folkhälsoproblem. I flertalet fall av våld i nära relation finns det barn i hushållet. Forskning visar på att barn är sårbara och att våldet leder till psykiska, beteendemässiga och sociala konsekvenser. Våld mot barn går även att ses som en försvårande omständighet när det dessutom sker av barnets omsorgspersoner. **Syfte:** Syftet med uppsatsen är att utifrån barndomssociologin och det intersektionella perspektivet studera forskning från Norden som involverar barn som har upplevt våld i nära relationer.

Metod: En sammanställning av 17 vetenskapliga artiklar gjordes genom en scoping review utifrån Arksey & O’malley’s modell. Artiklarna togs fram genom sökningar i två olika databaser och därefter gjordes en kvalitetsgranskning av alla 17 artiklar. Analysen är teoridriven, vilket innebär att resultatet analyserades utifrån barndomssociologin och ett intersektionellt perspektiv som därefter delades in i över- och underteman. **Resultat:** Analysen resulterade i tre huvudteman och tio underteman. Det första huvudtemat belyser synen på barn i nordisk forskning; hur barn beaktas och hanteras. Analysen visar att barn hanteras en homogen grupp i flera avseenden. Det andra huvudtemat är konsekvenser av våld vilket belyser olika våldsformers lång- och kortsiktiga konsekvenser för barn. Olika våldsformer påverkar barn på olika sätt, men tenderar att överlappa varandra i flesta fall. Det tredje temat handlar om hur våldet får olika konsekvenser för olika barn. Här lyfts forskningens representation av kön och ålder, närmare bestämt pojkar, flickor, små barn och ungdomar. **Slutsats:** Barn som utsätts för våld i nära relation är olika och bör därför hanteras som en heterogen grupp både i forskning och praktiskt socialt arbete.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
2. BAKGRUND	1
2.1 Barn som bevittnar våld och våld mot barn.....	2
2.2 Barns rättigheter	4
2.3 Det praktiska sociala arbetet	5
2.4 Problemformulering.....	6
3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	7
4. TEORETISK UTGÅNGSPUNKT	8
4.1 Barndomssociologin	8
4.2 Intersektionalitet.....	9
4.2.1 Ålder	10
4.2.2 Socioekonomisk status	12
4.2.3 Kön.....	14
5 METOD	15
5.1 Studiedesign	15
5.2 Utförande av Arksey & O'malleys modell.....	15
5.3 Praktiska utförande av examensarbetet.....	16
5.3.1 Urval och datainsamling.....	17
5.3.2 Inklusion-och exklusionkriterier.....	18
5.4 Kvalitetskriterier.....	19
5.5 Etiska överväganden.....	20
6 RESULTAT/ANALYS	21
6.1 Tema 1 – Synen på barn i forskning	22
6.1.1 Undertema - Forskarens ambitioner	22
6.1.2 Undertema - Forskarna tycks inte nå hela vägen.....	22
6.2 Tema 2 - Konsekvenser av våld	24
6.2.1 Undertema - Sexuellt våld	24
6.2.2 Undertema - Fysiskt våld.....	25
6.2.3 Undertema - Försummelse	25
6.2.4 Undertema - Psykiskt våld	25
6.3 Tema 3 - Våldet får olika konsekvenser för olika barn	26
6.3.1 Undertema – Flickor.....	27
6.3.2 Undertema – Pojkar	30
6.3.3 Undertema - Små barn.....	32
6.3.4 Undertema – Ungdomar	34
7 RESULTATSDISKUSSION	35
8 METODDISKUSSION	37
9 SLUTSATS	39
Litteraturförteckning	40
Bilagor.....	46

1. INLEDNING

Våld i nära relation är ett utbrett folkhälsoproblem och innebär en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Våldet kan orsaka negativa hälsoeffekter och leda till både fysisk och psykisk ohälsa (Sveriges riksdag, 2022). År 2021 anmäldes 38 700 misshandelsbrott i Sverige mot kvinnor varpå 81% av fallen begicks av en bekant till offret. Under samma år konstaterades 19 fall av dödligt våld där gärningsmannen och offret hade en parrelation (Brottsförebyggande rådet (Brå), 2023). I sammanhanget är det dock viktigt att påtala att statistiken kan vara missvisande, att inte allt våld kommer till professionellas kännedom i och med att många kvinnor inte anmäler misshandelsbrott. Däremot finns det ofta personer som känner till våldet i den våldsutsatta personens sociala nätverk. Nätverkets respons kan vara avgörande för att våldet fortgår, upphör eller eskalerar men framför allt för barn och kvinnors säkerhet (Åkerlund, 2022).

2. BAKGRUND

Med våld i nära relationer avses våld som begås av en partner eller annan närstående till offret som exempelvis en familjemedlem, vän, släktingar eller tidigare partner (Brå, 2023). Att den som är våldsutsatt har känslomässiga band till förövaren kan utgöra en försvårande omständighet både då det gäller möjligheten att bryta upp och göra motstånd. Våld i nära relationer förekommer i alla olika typer av relationer oavsett könsidentitet eller sexuell läggning och det förekommer att båda parter i en partnerrelation kan vara offer och förövare vilket riskerar att göra det till ett ännu mer komplext område (Nationellt Centrum För Kvinnofrid, NCK, (2023a; 2023b).

Våld i nära relationer börjar vanligtvis med små subtila signaler som stegvis ökar, vilket gör att gränsen för vad som är oacceptabelt och acceptabelt suddas ut. Professor Eva Lundgren (2004) beskriver hur normaliseringsprocessen gör det möjligt att våldet gradvis kan öka och blir ett normalt inslag i vardagen. Våld i nära relation kan anta många olika former och växla över tid. Utgångspunkten i denna uppsats är att våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, digitalt och ekonomiskt och det kan ofta ske inom hemmet eller i förövarens bostad. Definitionen är hämtad från NCK, (2023b).

Fysiskt våld avser fysiska knuffar, sparkar, slag med hand eller andra föremål. Förövaren försöker ofta medvetet rikta aggressionerna till särskilda delar av kroppen för att skador och blåmärken inte ska upptäckas av utomstående. Psykiskt våld avser trakasserier, kontroll, nedvärdering, försummelse och känslomässig utpressning. Det är

också vanligt förekommande med isolering och skrämsel. Det psykiska våldet pågår ofta under lång tid och växlingen mellan värme, kärlek och våld leder till en ambivalens genom att de känslomässiga banden till förövaren stärks samtidigt som offrets självkänsla påverkas negativt (NCK, 2023b).

Sexuellt våld kan innebära att bevittna sexuella handlingar eller tvingas till att utföra sexuella handlingar mot sin vilja. Sexuellt våld innebär även sexuella trakasserier, beröring, våldtäkt, fotas och filmas samt att bli tvingad att titta på pornografiskt innehåll. Det är vanligt förekommande att det sexuella våldet i nära relationer utövas i samband med misshandel. Detta suddar ut gränsen mellan sexuella övergrepp och frivilligt samlag och den våldsutsatta tvingas vara sexuellt tillgänglig för att slippa det fysiska våldet.

Våldet kan också vara materiellt och ta sig i uttryck i skadegörelse. Förövaren kan slå sönder möbler eller andra saker i hemmet eller tvinga den utsatta personen att förstöra sälja eller göra sig av med ägodelar (NCK,2023b).

Ekonomiskt våld innebär att förövaren tar kontroll över materiella tillgångar och ekonomin i syfte att öka utsattheten, isoleringen och göra det svårare för den utsatta att lämna relationen (NCK, 2023b; Socialstyrelsen, 2023). Digitalt våld inkluderar bland annat intrång i privata konton, spridning av känslig information och bilder, övervakning, spårning, identitetsstöld samt kränkningar via sms, samtal och sociala medier (Digital kvinnofrid, 2020)

2.1 Barn som bevittnar våld och våld mot barn

I och med att våld i nära relationer ofta sker i hemmet är det många barn som upplever, det vill säga ser och hör våld eller spår efter våld (Åkerlund, 2017). I Brå:s kartläggning av brott i nära relationer (2014) angav en fjärdedel av de utsatta männen och en tredjedel av de utsatta kvinnorna att det bor barn i hushållet. Var tionde barn, ca 210 000 barn i Sverige (SOU 2019:32), har uppskattningsvis upplevt våld i nära relation någon gång under sin barndom. En nationell utvärdering visar att mellan 40 och 60 procent av de barn som upplever våld i nära relation själva dessutom har blivit utsatta för fysiskt våld av en omsorgsperson (Broberg et al., 2011) och under 2022 anmäldes dessutom 24 502 misshandelsbrott mot barn (Brå, 2023). Enligt en nationell kartläggning från 2017 har nästan hälften av eleverna i årskurs nio och årskurs två på gymnasiet utsatts av våld av en vuxen. För de flesta har våldet skett inom familjen, alltså som en form av våld i nära relationer (Landberg et al., 2017).

För att betona att barn inte bara behöver ha sett våld för att fara illa av det har allt fler forskare och praktiker gått från att tala om ”barn som bevittnar våld” till att tala om ”barn som upplever våld”. På så vis hamnar barn och barns perspektiv på våldet i fokus (NCK, u.å.). I denna uppsats har vi genomgående valt att använda oss av benämningen ”barn som upplever våld”. Att barn upplever våld i nära relation kan vara mer skadligt psykiskt än att själv bli utsatt för våld inom familjen. Av rapporten “Våld och hälsa” från NCK (2014) framgår det att barn som bevittnar våld mot en förälder som de är beroende av för sitt välbefinnande utsätts för hot mot sitt liv, hälsa och välbefinnande i och med att små barn är beroende av sin omsorgsgivare för att få sina grundläggande behov tillgodosedda.

Att utsätta ett barn för våld är i dag ett brott (4 kap 3 § Brottsbalken (BrB) (SFS 2023:257) och det ses som en försvårande omständighet att brottet begåtts av någon som barnet har förtroende för och skett i barnets hem där barnet ska kunna känna sig tryggt. Barnet är dessutom fysiskt underlägsen gärningspersonen och står i ett beroendeförhållande till denne (Brottsoffermyndigheten, u.å.). Det är viktigt att uppmärksamma våld i ett tidigt skede eftersom våldet annars riskerar att pågå under hela barndomen, och påverka hela barnets uppväxt negativt (Socialstyrelsen, 2023; Kunskapsguiden, 2022).

Våld i nära relation riskerar att leda till både fysiska och psykiska konsekvenser för både vuxna och barn samt tenderar att gå i arv (Widom & Wilson, 2015). För barn som varit med om att någon av föräldrarna har utsatts för våld finns risken att de själva i vuxen ålder kommer att utöva våld i en nära relation. Våldet ökar även risken för sekundära konsekvenser såsom exempelvis sämre skolresultat, självskadebeteende, kriminalitet och missbruk (Cater-Källström, 2014).

När ett barn utsätts för våld är det lätt att tänka på fysiskt våld, vilket stämmer dåligt med verkligheten. En av de vanligaste typerna av våld gentemot barn är *försummelse*. Försummelse kan beskrivas som en långsam fortskridande process som anses vara svårare att upptäcka än andra former av våld mot barn. Det är vanligt att barnet utsätts för andra typer av våld i nära relation samtidigt vilket riskerar att betydelsen av försummelsen förringas (Barnafrid, 2022). Alla barn har fysiska, praktiska och känslomässiga grundläggande behov. De praktiska och fysiska behoven innebär sömn, goda boendeförhållanden, sjukvård och näring. De emotionella grundläggande behoven innefattar barns behov av kärlek, trygghet, respekt och att få känna sig hörda och sedda av sina omsorgspersoner. För att barn ska utvecklas optimalt är det nödvändigt att en vuxen hjälper till att tillgodose barnets praktiska och känslomässiga behov, såväl psykiskt,

kognitivt och socialt (Barnafrid, 2022). Nilsson och Tingberg (2022) ger några exempel på försummelse. Det handlar om brist på tillsyn och brister i omsorgen där omsorgspersoner inte ger barnet tillräckligt med mat, husrum, kläder eller grundläggande sjukvård. Andra exempel som Nilsson och Tingberg (2022) belyser som brist på känslomässig tillgänglighet är kronisk ouppmärksamhet mot barnet genom att negligera barns signaler och tecken. Försummelse är komplext då det inte går att se försummelse som svart eller vitt. Att barnet inte får sina fysiska behov eller behov av känslomässig tillgänglighet tillgodosedda kan resultera i olika konsekvenser där båda således bör beaktas som skadliga för barnets hälsa och utveckling.

Det finns starkt forskningsstöd för att våld kan föra med sig både kort- och långsiktiga konsekvenser för barn (Nilsson & Tingberg, 2022). I sammanhanget är det dock viktigt att påtala att en del barn är motståndskraftiga mot besvärliga och komplicerade levnadsförhållanden och klarar sig bra trots svåra omständigheter och riskmiljöer. Dessa barn brukar beskrivas som maskrosbarn och tycks klara vad som helst när det gäller motgångar i både fysisk och psykisk form. Även om det finns maskrosbarn som utvecklas i en positiv riktning trots att ha vuxit upp i en riskmiljö så är maskrosbarn en minoritet bland barn som varit utsatta för våld i hemmet. Det är omkring vart tionde barn och resterande nittio procent påverkas negativt av de hemska förhållanden de tvingas leva under (Hwang & Nilsson, 2019).

2.2 Barns rättigheter

Barn har rätt att växa upp utan att uppleva våld. Barns rättigheter regleras bland annat i Barnkonventionen. Sverige har ratificerat Barnkonventionen vilket innebär att den nu behandlas i Lag (SFS 2018:1107) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Syftet är att stärka barns rättsliga status genom att tydliggöra att barn är rättighetsbärare och har rätt att få sin röst hörd. Att barn ska få sin röst hörd handlar om att lyfta barnperspektivet där barnets bästa ska vara den centrala delen i arbetet som rör barn (Socialstyrelsen, 2020). Barns röst och barnets rätt att uttrycka sig i sin mening nämns i Artikel 12. Barnkonventionen handlar om att alla barn har lika värde och samma mänskliga rättigheter. Artikel 6 säger att alla barn har rätt till ett liv, överlevnad och utveckling (Landberg et al., 2017). Barnets åsikter ska bemötas i betydelse i förhållande till barnets mognad och ålder. I Artikel 19 står det att barn har rätt till ett liv utan våld. Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård

eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp (unicef, u.å.).

Enligt 5 kap 11 § Socialtjänstlagen (SoL) (SFS 2022:1034) ska socialnämnden ansvara för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Under senaste åren har en ny lagstiftning trätt fram. Den 1 juli 2021 infördes en bestämmelse i brottsbalken som omfattar barn som bevittnat våld. Barnfridsbrott kallas det nya brottet vilket infattar barn som sett eller hört våld. Barnfridsbrott regleras i 4 kap 3 § BrB och innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott i nära relation.

2.3 Det praktiska sociala arbetet

Utvecklingen har i många länder gått mot att stärka barns rättigheter, framför allt i Norden. Andersson och Sallnäs (2019) beskriver att olika modeller för social barnavård speglar den institutionella kontexten samt vilken typ av välfärdsstat som barnavården är en del av. Det finns två huvudsakliga inriktningar när det kommer till social barnavård, dessa är *barnskyddsmodellen* (child protection model) och *familjestödsmodellen* (family service model). Dessa idealtyper går att identifiera främst i Sverige, men också i de andra övriga nordiska länderna. På senare år har den *barnfokuserade modellen* formulerats och modellen kan främst studeras i Norge (Andersson & Sallnäs, 2019).

Barnskyddsmodellen fokuserar på skyddet av barn där staten ingriper i situationen genom relevant lagstiftning och regler. Tröskeln för att ingripa blir därmed hög och syftar till att förhindra snarare än att förebygga att ett barn far illa. Barnskyddsmodellen anser att barnavårdsproblem grundar sig i föräldrarnas brister och normbrytande beteenden snarare än dysfunktionella familjer och deras behov. Detta innebär att socialtjänsten och det sociala arbetet formas utifrån att skydda barn från fara i hemmet och att myndigheter får makten att "skydda barn från sina föräldrar" utifrån administrativa och juridiska regler i arbetet (Andersson & Sallnäs, 2019).

Familjestödsmodellen bygger på partnerskap med föräldrarna som deltar på frivillig basis och där insatserna främst är terapeutiska och riktade till familjen som en enhet. Dessa system satsar på förebyggande arbete och tidiga insatser som grundas på frivillighet genom exempelvis öppna insatser för att kunna ge familjer rätt stöd i tidigt skede (Andersson & Sallnäs, 2019). Utgångspunkten är samtycke mellan föräldrar och barn. Familjestödmodellen syftar till att ge behandling och andra stödinsatser till familjer för att förebygga att det mest allvarliga ska inträffa. Den svenska sociala barnavården grundar sig

främst i familjestödsmodellen men har inslag från barnskyddsmodellen genom anmälningsskyldighet och tvångslagstiftning. Eftersom familjestödsmodellen bygger på samtycke, frivillighet och ett aktivt samarbete med föräldrar och barn, menar Andersson och Sallnäs (2019) att modellen inte är lämplig för barn som utsätts för våld i nära relation.

Den barncentrerade modellen är en nyutvecklad modell som främst finns i Norge. Modellens centrala delar handlar om barns intresse och behov. Modellen är inspirerad av barnkonventionen och den sociala investeringsstaten. Andersson och Sallnäs (2019) lyfter att Sveriges sociala barnvård troligtvis kommer att influeras även av den barncentrerade modellen utifrån att barnkonventionen nu är nationell svensk lag. Barn ses som en egen oberoende aktör där skola och socialtjänst har ett nära samarbete för att kunna genomföra tidiga insatser och observationer. Barnkonventionen betraktas flitigt genom att barn anses vara en egen individ och inte bara ett barn som är på en resa till att bli vuxen (Andersson & Sallnäs, 2019).

Olika typer av välfärdsregimer relateras till olika barnvårdssystem. I Sverige, Norge, Danmark, Finland och övriga nordiska länder går det att betrakta en mer familjestödsinriktad barnvård kopplat till en mer konservativ och socialdemokratisk välfärdsregim. På senare tid har Sverige och övriga Norden beaktat barns behov av skydd och att det familjestödsorienterade systemet inte är tillräckligt när barn kommer i konflikt med sina föräldrar, i till exempel våldssituationer i hemmet. Som tidigare nämnt är det av stor vikt att Barnkonventionen numera är fastställd som svensk lag vilket på så sätt stärker barnskyddet i både det sociala arbetet och svensk lagstiftning (Andersson & Sallnäs, 2019).

2.4 Problemformulering

Trots att nordiska länder ligger i täten då det gäller att engagera sig i barns straffrättsliga skydd och rättigheter är problemet att det är långt ifrån alla barn som uppmärksammas av professionella (Andersson & Sallnäs, 2019). Att studera barns konsekvenser är ett relativt nytt forskningsområde som fokuserar mer på att involvera barn och göra anspråk på att återspegla barns röster än enbart att fråga föräldrarna om våldet (Åkerlund, 2017). Tidigare forskning visar att våld i nära relation kan vara svårt att upptäcka utifrån att våldet ofta sker bakom stängda dörrar, våldet kan förekomma i en eller flera relationer och vara en del av större mönster samt att inblandade både kan vara offer och förövare på samma gång. Även om våldet uppmärksammas är det heller inte säkert att det leder till anmälningar, utredning och insatser (Åkerlund, 2017). NCK (2023) menar att det är vanligt att många kvinnor

tenderar att underrapportera våld som barn har upplevt utifrån att det faktiskt inte vet om att barnet har sett, hört eller drabbats av våldet. Ahnlund et al. (2020) förklarar också att underrapportering av våld i nära relation kan bero på bristande tillit till samhället och andra människor i sin omgivning på grund av sin utsatthet, vilket kan vara en anledning till att undvika att anmäla våldet. Cater-Källström (2014) menar att en ytterligare problematik är att den utsatta partnern förtränger våldet som sker mot barnen som en försvarsmekanism. Den utsatta partnern har inte förmågan att ta in verkligheten. Det handlar inte om att medvetet ljuga om våldet utan ett sätt att överleva våldet.

I uppsatsen utgår vi från två kompletterande teoretiska utgångspunkter, dels barndomssociologin, dels ett intersektionellt perspektiv. Med hjälp av barndomssociologin visar vi att samhällets syn på barn och barndomen har förändrats och att förändringen även återspeglas i forskningen. Med hjälp av intersektionell teori studerar vi hur långt man har kommit.

3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med uppsatsen är att utifrån barndomssociologin och det intersektionella perspektivet studera forskning från Norden som involverar barn som har upplevt våld i nära relationer.

Frågeställningarna som kommer användas är följande:

- Vilka barn representeras i forskningen?
- Hur tar forskningen hänsyn till barn utifrån barndomssociologin och det intersektionella perspektivet?
- Vad visar forskningen på för beteendekonsekvenser av våld i nära relationer hos barn?

4. TEORETISK UTGÅNGSPUNKT

I detta avsnitt kommer vi att utgå från två teoretiska utgångspunkter. De teorier som kommer presenteras är barndomssociologin samt det intersektionella perspektivet. Samhällets syn på barn och barndomen har förändrats markant från att barn ansågs vara problembärare till att nu uppmärksammas som sociala aktörer. Detta har lett till att det idag finns ett ökat intresse för barn och barns röster. Problemet är att det är vanligt förekommande att beakta barn som en homogen grupp och problemet med det är att man tappar att barn som individer är olika och som påverkas av den kontext och sammanhang barnet befinner sig i. Klass, kön och socioekonomisk status är exempel på faktorer som alla kan ha stor påverkan på barnets konsekvenser av våld i nära relationer. Alla barn har olika förutsättningar, egenskaper och erfarenheter vilket gör att barn hanterar och bemöter motgångar under sin barndom på olika sätt. Detta innebär att ett barn som upplevt våld i nära relation kan hantera det på ett visst sätt i jämförelse med ett annat barn som upplevt samma sak. Detta är viktigt för professionella att ha i åtanke när de möter barn som upplevt våld i nära relation, så att de kan bemöta barnet utifrån barnets behov och förutsättningar.

4.1 Barndomssociologin

Barns rättigheter och att lyssna på barns röster är idag ett genomsyrande och kraftfullt mantra världen över. Förändringen har onekligen medfört engagemang och förespråkanden om frihet, demokrati och omsorg i moderna välfärdsstater (James, 2007). FN:s konvention om barns rättigheter (SFS 2018:1197) uttrycker i Artikel 3 att barns bästa alltid ska komma i första rummet. I Artikel 12–15 nämns att barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det, tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras.

Det stärkta barnrättsperspektivet har inte alltid setts som en självklarhet. Det var inte förens 1980-talet som ett nytt paradigmskifte trädde kraft vilket började ändra synen på barn från problembärare till rättighetsbärare. Ideologin om det barncentrerade samhället gav barnet och barnets intressen en framträdande plats inom politiken och praxisen vid juridiska, välfärds-, medicinska och utbildningsinstitutioner, där de akademiska diskurserna handlade alltmer om att förstå barnets speciella egenskaper (James & Prout, 1990). Under 1900-talet hade barndomen setts som en transportsträcka till vuxenlivet. Barnet uppfattades som en homogen grupp som inte bidrog till samhället och inte kunde vara produktiva. Skiftomställningen inrymde en större socialkonstruktionistiskt och sociokulturell förståelse över barndomen, där åtskillnad gjordes mellan barndom och biologisk mognad. Forskningen omfattades av synen på barn som levande kompetenta

individer som har ett egenvärde snarare än en homogen grupp av blivande vuxna (Allison, Jencks & Prout, 1998). James (2007) betonar även den förändrade synen på barn som sociala aktörer som har mycket att säga till om. Ur denna utgångspunkt stärks argumentet för att barns åsikter och röster bör beaktas i forskning på samma sätt som vuxna.

Trots dagens antaganden om barn som rättighetsbärare kan barn fortfarande finna sina röster tystande, undertryckta eller ignorerade i deras vardagliga liv (James, 2007). Forskare inom området har därför kritiserat den antropologiska forskningen med barn som försöker utforska deras perspektiv som sociala aktörer i samhället (Allison et al., 1998). Inom barndomssociologin utmärks särskilt tre sammankopplade teman som bör beaktas för att stärka barnens röst och åsikter inom barndomsforskningen (James, 2007).

Det första temat handlar om att se barn som en heterogen grupp som påverkas av olika faktorer såsom kön, klass och etnicitet. Globalisering av begrepp såsom orden ”barndom” och ”barnets bästa” tenderar att skapa en universell upplevelse för alla barn och döljer därmed mångfalden av barnets egna erfarenheter och liv (James & Prout, 1990). Dessa konceptualiseringar klumpar ihop barn till en homogen kategori, vilket riskerar att tysta ner barnens egna upplevelser. Utmaningen för barndomsforskare blir därför att på en och samma gång höra barn som individer med unika och annorlunda erfarenheter och som kollektiva invånare i det sociala, kulturella, ekonomiska och politiska samhället (James, 2007).

Det andra temat handlar om barns deltagande i forskningsprocessen. Barn som grupp tenderar att vara strukturellt underordnade vuxna. Därför trycker barndomssociologin på att barns kulturer och relationer är värda att studera i sig utan att jämföras mot vuxenskap. Barn ska ses som aktiva deltagare i uppbyggnaden av sina egna sociala liv (James & Prout, 1990). Det tredje temat handlar om att barndom är en social konstruktion. Barndom ger oss en tolkningsram för att förstå den första perioden av människors liv. Barndomen varierar tvärkulturellt och kan variera från tid, kultur och kontext (James & Prout, 1990).

4.2 Intersektionalitet

Intersektionalitet är ett paraplybegrepp som handlar om maktordningar och diskrimineringsgrunder som kan samverka eller påverka varandra (Jämställdhetsmyndigheten, 2022). Inom socialt arbete syftar det intersektionella perspektivet till att hantera det avvikande eller oönskade. I skärningspunkten mellan genus, kön, ålder och klass skapas många föreställningar och handlingar som leder till förtryck

och ojämlikhet. Detta skapar maktstrukturer som gör att enskilda individer och samhället i stort får stora konsekvenser som påverkar individens förutsättningar (Mattsson, 2015). Intersektionalitet handlar om samhällsnormer, könsnormer, förutsättningar men framför allt att olika människor som tillhör olika grupper har olika behov och mål. Vidare förklarar Mattsson (2015) att ett intersektionellt perspektiv vill lyfta individens unika kunskaper och behov och därmed bli ett verktyg till att skapa mer anpassade insatser för varje enskild individs behov. Utifrån klass kan vi se tydliga maktstrukturer i exempelvis boendesegregationen i Sverige utifrån tydliga skillnader på både förutsättningar och bemötande beroende på i vilket geografiskt område individen är bosatt i (Jämställdhetsmyndigheten, 2022). Nedan presenteras en beskrivning av olika sårbarhetsfaktorer där vi kommer fördjupa oss i ålder, socioekonomisk status och kön, underrubriker tillkommer.

4.2.1 Ålder

Ålder kan ha en betydelse för på vilket sätt barnet far illa av våld i nära relation (Hwang & Nilsson, 2019). Nedan presenteras barns olika utvecklingsstadier med utgångspunkt i utvecklingspsykologin.

Spädbarn 0–2 år

I spädbarnsåren menar Hwang och Nilsson (2019) att barn utvecklar en nyfikenhet i att testa på nya saker och tar initiativ till att pröva på egen hand, medan känslan av skuld blir stor när barnet inte lyckas med det. Detta innebär att barnets självuppfattning skapas i samverkan med omsorgspersonernas respons och stöd för barnets utveckling, vilket talar för vikten av anknytning mellan barn och förälder. Små barn står i en beroendeställning till sina omsorgspersoner och är i behov av kärlek, trygghet och närhet. Anknytningen mellan barnet och föräldern stärks genom att omsorgspersonen skyddar barnet och visar närhet, vilket på längre sikt tillåter barnet att utforska världen med en nyfikenhet i samverkan med tryggheten från föräldern (Cater et al., 2015; Hwang & Nilsson, 2019).

Förskoleålder 2–6 år

Det finns två olika typer av sårbarhet. Den genetiska sårbarheten kan beskrivas som en medfödd avvikelse medan den psykologiska ingriper personlighetsegenskaper som formats i samverkan med barnets omgivning. Sårbarheten kan till exempel vara barnets temperament eller annat beteende omgivningen reagerar på. Den genetiska och

psykologiska sårbarheten går hand i hand, då det inte är enbart arvet eller miljön som är den avgörande faktorn (Hwang & Nilsson, 2019).

Piagets utvecklingsteori berör barns kognitiva utveckling i det preoperationella stadiet. När barn är mellan 2–6 år utvecklas barnens förmåga till ett symboliskt tänkande. Det symboliska tänkandet uttrycks genom fantasilekar eller andra “låtsas” lekar (Hwang & Nilsson, 2019). Det är därför vanligt att barn som upplevt våld i nära relation i denna åldersgrupp, ofta pratar i fantasifulla koder. Under dessa år i barnets liv utvecklas både språkförmågan, medvetenheten om sin omgivning, det logiska tänkandet men framför allt självuppfattningen där initiativ kontra skuld utmärker sig. Ett barn som upplevt våld i nära relation känner ofta ängslan och rädsla. Ofta försöker barnet jaga uppmärksamhet från sina föräldrar i de tillfällen när föräldrarna har svårast att ge den. Barn i 2–6 års åldern tar tydligt efter sina föräldrars handlingar och beteenden, detta syns främst i förskolan där barn visar det uttrycksätt som det lärt sig hemma, exempelvis från våldssituationer i hemmet (Hwang & Nilsson, 2019).

De tidiga skolåren 6–12 år

Barn mellan 6–12 år utvecklar ett mer flexibelt sätt att tänka och kan därmed hantera flera aspekter av problem på en och samma gång. Mellan dessa år börjar barn att uppfatta både sig själv och andra i sin omgivning. Självbilden utvecklas och förändras beroende på barnets omständigheter. Barnet kan nu uppleva en tydlig ambivalens, då barnet kan tycka om någon men samtidigt vara arg på personen (Hwang & Nilsson, 2019). Enligt Eriksons utvecklingsteori handlar denna fas om aktivitet kontra underlägsenhet. Barnets känslor växlar mellan ett starkt självförtroende där barnet klarar av saker på egen hand men även där barnet känner sig misslyckad och att inte räcka till. Under denna period utvecklas barnets perceptionsförmåga, alltså bedömning- koncentrationsförmåga vilket är viktiga förutsättningar för att barnet ska utvecklas och klara skolan. I detta stadie börjar barnet även utveckla vänskapsrelationer och egna intressen i samverkan med andra barn. Barn mellan 6–12 års ålder har svårt att hantera känsloladdade situationer i hemmet då barnet ofta tar på sig skulden för föräldrarnas konflikter eller skilsmässor. Barnet anpassar sig också som en medlare mellan föräldrarna och kämpar ofta för att vara båda till lags. Hwang och Nilsson (2019) förklarar att konflikter i hemmet eller våld i nära relation i detta stadie påverkar barnets emotionella utveckling. Detta kan komma att uttryckas i relationer till andra barn eller barnets skolresultat utifrån att koncentrationen bryts då barnet har fullt upp med att hantera sin familjesituation.

Ungdomsåren 13–18 år

Ungdomsåren beskrivs som en omtumlande tid för barnet, både socialt och psykologiskt utifrån att barnet blir till vuxen på några få år. Det är den socioemotionella utvecklingen som står i fokus, där ungdomens vänskapsrelationer prioriteras och föräldrarelationen blir mer oberoende. Det väcks ofta ett nytt engagemang till samhället och till sig själv genom djupare förståelse och självinsikt. Under ungdomsåren menar Eriksons utvecklingsteori att konflikten handlar om identitet kontra identitetsförvirring (Hwang & Nilsson, 2019). I ungdomsåren utvecklas tonåringens krishantering, egna strategier för att hantera känslor, initiativförmåga och självständighet samt ansvar. Erikson beskriver identitet som en subjektiv upplevelse som kan förklaras genom psykologisk, social samt biologisk identitet. Den biologiska identiteten är förknippat med ungdomens utseende, kön och kroppsuppfattning medan den psykologiska identiteten rymmer känslor, behov och försvarsmekanismer. Den sociala delen av identiteten handlar om att omgivningsmiljön ger möjlighet till olika uttryckssätt för identiteten, exempelvis en särskild kontext och kultur. Identitetsförvirringen handlar om en osäkerhet i sin egen identitet, där ungdomen undviker att utforska olika roller och perspektiv i sitt liv. Hwang och Nilsson (2019) förklarar att det är vanligt att känna ensamhet eller att sakna en inre drivande kärna som påverkar ungdomens engagemang och livskvalité. Även om ungdomen anses vara mer självständig genom att ta eget ansvar och utveckla nya kärleksfulla eller vänskapliga relationer, är det lika viktigt med en fungerande och god relation till sina föräldrar för att kunna hitta en stabilitet i all förvirring och en så kallad "inre konflikt" som uppstår i ungdomsåren. Hwang och Nilsson (2019) menar att konsekvenserna av konflikter eller våld i nära relation, skiljer sig från tidigare stadier då ungdomen redan utvecklat många av de kognitiva förmågorna. I ungdomsåren är det i stället större risk att ungdomen i vuxen ålder utvecklar riskbeteende och andra antisociala problem som missbruk och kriminalitet då den "inre konflikten" skapar en ond spiral i ungdomens fortsatta syn på vuxenlivet.

4.2.2 Socioekonomisk status

Våld i nära relation är en av de allvarligaste riskerna för barns hälsa och utveckling, i synnerhet om det samtidigt finns andra riskfaktorer. Klass, fattigdom och låga inkomster förknippas med en högre risk för barnmisshandel i hemmet (Annerbäck et al., 2010). Att förlora ett arbete eller att ha ekonomiska problem leder till en ekonomisk stress vilket anses vara faktorer som ökar risken för användning av allvarligt fysiskt våld inom familjen (Leppäkoski et al., 2021). Ett barn som växer upp i en högutbildad familj i ett område med

hög socioekonomisk status har andra förutsättningar i jämförelse med ett barn som är uppväxt i en lågutbildad familj i ett område med låg socioekonomisk status (Mattsson, 2015). Leppäkoski et al. (2021) menar att sociala problem och våld lättare kan döljas i en privilegierad familj samtidigt som våldet kan fortgå i en mer isolerad familj på grund av isolering och ett begränsat socialt nätverk. Våldet blir därmed ostört. Detta betyder inte att en familj med låg socioekonomisk status är svaga individer, men att de har begränsade resurser. I vissa familjer eller hos en del individer finns en ökad benägenhet att under svåra omständigheter ta till våld mot sin partner eller mot sitt barn i hemmet. Barnafrid (2022) menar att omsorgspersonernas psykosociala och socioekonomiska förhållanden kan vara en bidragande orsak. Åkerlund (2017) menar att en familjs socioekonomiska status kan väga tungt vid misstankar om våld. I en familj som redan har kontakt med socialtjänsten genom exempelvis försörjningsstöd är det lättare att upptäcka våldet genom att man har insyn i familjen. Det är därför viktigt att uppmärksamma våldet i alla typer av familjer, även dem som till synes lever under välordnade förhållanden (Leppäkoski et al., 2021). Om samhället brister i förmåga till att uppmärksamma våld i nära relation kan det resultera till risker med att ett barns utåtagerande beteende misstas för en diagnos i stället för en konsekvens av våld i nära relation (Åkerlund, 2017).

Eftersom barn står i en beroendeställning till sina föräldrar blir det en förstärkt maktbalans mellan omsorgspersonen och barnet i våld i nära relationer. Små barn som inte kan lämna hemmet på egen hand blir extra sårbara. Våldsutövandet är en form av maktutövning i en nära relation som präglas av förövarens och den våldsutsatta personens position i samhället. Maktpositionen blir extra påtaglig i våld i nära relationer utifrån barnets underlägsenhet i hemmet. Vissa personer kan dessutom befinna sig i en särskild sårbar position i form av marginalisering, diskriminering eller funktionsnedsättning (Barnafrid, 2022; Åkerlund, 2017).

I samhällen med stora socioekonomiska ojämlikheter är risken större att barn utsätts för våld än i andra samhällen (Mattsson, 2015). Detta förstärks om samhällets sociala normer och könsnormer accepterar och normaliserar våld genom att lägga skulden på offret. Våld mot barn ökar också om lagsstiftning och barnskyddet brister samt om det finns andra brister i rättsväsendet kring våldsbrott mot barn (Barnafrid, 2022). Samhällets maktstrukturer är integrerade i människans liv och det skapas därmed en förväntan på ett visst beteende eller agerande utifrån könsroller och könsnormer (Mattsson, 2015). Kön och klass är ett tydligt exempel där skärningspunkten skapar olika förutsättningar (Jämställdhetsmyndigheten, 2022). Det kan handla om hur en kvinna bör agera, hur en

man har en mer dominerande roll i samhället men också där barns normbrytande beteenden bemöts olika beroende på om det är en pojke eller flicka (Mattsson, 2015).

4.2.3 Kön

Mattsson (2015) särskiljer begreppen kön och genus. Kön är det biologiska och genus kan förklaras som en social identitet. När ett barn föds återskapar vi normer, förväntningar och roller utifrån om det är en pojke eller flicka. Det kan till exempel handla om färger på kläderna eller om leksakerna är dockor eller bilar. Hafstad et al. (2020) menar att det går att se att könsdiversitet är signifikant förknippat med barnmisshandel och försummelse. Barn och unga som inte identifierar sig som flicka eller pojke är mycket mer utsatta för försummelse och barnmisshandel än barn som identifierar sig som flicka eller pojke. Vidare menar NCK (2018) att HBTQ-personer riskerar att utsättas för kränkningar, diskriminering och våld i av negativa attityder som en följd av hetero-/cisnormer i samhället och andra negativa attityder. Gemensamt för alla HBTQ-personer är att bryta mot normer som kan riskera en särskild sårbarhet (Hafstad et al., 2010).

Andersson (2019) nämner att olika typer av könsskillnader uttrycker sig redan i förskoleåldern och kan se olika ut beroende på den specifika kontexten. Ur ett utvecklingspsykologiskt perspektiv är det särskilt pojkar i fyra till fem års åldern som ofta hamnar i mer konflikter än flickor och visar på ett mer normbrytande och "bråkigt" beteende, men det accepteras ändå i jämförelse med flickor med samma "bråkiga beteende". Detta blir problematiskt utifrån att samhället bemöter pojkar och flickor annorlunda och därmed utvecklas en påtaglig skillnad i uppfostran mellan pojkar och flickor där pojkar helt enkelt kommer undan med ett mer bråkigt beteende (Andersson, 2019). Vid placering av barn och unga är flickor överrepresenterade på grund av eget beteende som till exempel sexuellt utagerande trots att vi många gånger vet att majoriteten av flickorna tidigare varit utsatta för övergrepp eller sexuellt våld (Hagborg et al., 2017). Detta skapar inte bara ojämlikhet mellan flickor och pojkar genom att acceptera mäns dominerande roll i samhället. Det gör även att vi normaliserar ett normbrytande beteende i väldigt unga åldrar i stället för att undersöka vad beteende grundas ifrån. Beteendet kan vara en konsekvens av våld i nära relation som börjar ta sig i uttryck mot andra i barnets omgivning (Andersson, 2019).

Pojkar och flickor löser konflikter olika. Andersson (2019) förklarar att flickor ofta diskuterar och förhandlar sig ur en konflikt medan pojkar blir arga. Antalet konflikter mellan barn minskar ju äldre de blir, men skillnaden i hur hanteringen av konflikten består.

Inte bara utifrån kön och normer, utan även förebilder i hemmet. Mattsson (2015) menar att erfarenheter av aggression eller våld i nära relation påverkar barnets framtida hantering av konflikter och risken blir då att barnet tar efter ett våldsamt beteende utifrån miljön i hemmet.

5 METOD

I denna del av uppsatsen presenteras metoden Scoping review, utförande av Scoping review enligt Arksey's och O'Malley's modell samt uppsatsens praktiska utförande, kvalitetskriterier och etiska överväganden.

5.1 Studiedesign

Vi har valt att göra en litteraturstudie genom att använda oss utav en scoping review (Arksey & O'Malley, 2005). En litteraturstudie ger en överblick av kunskapsläget inom vårt område; konsekvenser för barn som upplever våld i nära relation. Genom att göra en litteraturstudie kan vi analysera hur forskningen belyser barns konsekvenser av våld i nära relation på ett etiskt övervägande sätt. Artiklarna har studerats utifrån en teoridrivna analys vilket innebär att vi har analyserat resultatet i våra utvalda studier utifrån en specifik utvald teori, närmare bestämt intersektionell teori (Bryman, 2018).

Scoping review är en översiktsstudie med en bred inriktning som kan användas på flera olika sätt. Studiedesignen är en del av forskningsprocessen i en systematisk litteraturöversikt för att kartlägga värdet av att göra en fullständig systematisk översikt inom ett ämne (Arksey & O'Malley, 2005). En scoping review används för att undersöka omfattningen av forskningen utan att i detalj beskriva resultaten eller som en självständig forskningsmetod. Detta sammanfattar och sprider forskningsresultat och identifiera kunskapsluckor i befintlig litteratur. Metoden kan också användas för att identifiera ett område där ingen eller lite forskning finns. Eftersom en scoping review vanligen omfattar ett begränsat antal studier passar den bra att använda för ett examensarbete (Djikers, 2015). Vetenskapliga artiklarna som inkluderas kan vara gjord med både kvalitativ eller/och kvantitativ design (Arksey & O'Malley, 2005).

5.2 Utförande av Arksey & O'Malleys modell

Arksey och O'Malley (2005) beskriver fem olika steg för en scoping review. Det första steget är att identifiera forskningsfrågan; beskriva syftet med undersökningen och forma

frågeställningar. Forskningsfrågan är bred och av en undersökande karaktär samt styr hur sökstrategier byggs upp. Syftet kan vara att identifiera ett problemområde eller en specifik forskningsfråga som sedan kan besvaras genom en litteraturstudie. Det är viktigt att kartlägga vilka aspekter av forskningsfrågan som är relevant för att veta vilken typ av material man ska söka efter.

Det andra steget enligt Arksey och O'Malleys modell (2005) är att identifiera relevant litteratur som berör området. Materialet söks via referenslistor, tidskrifter och olika databaser för att få fram en omfattande bild av ämnet. Både publicerad och icke publicerad litteratur kan användas. Det tredje steget handlar om att välja ut datamaterial enligt studiens syfte och frågeställningar. Artiklarna väljs vanligen ut av kvalitetsbedömning till en början där kriterierna anses vara breda för att fånga in så mycket information som möjligt. Ofta prioriteras artiklar som är lättillgängliga vilket betyder att man exempelvis väljer bort de artiklar där fulltext inte är tillgängligt. Urvalet av datamaterial vid en scoping review är en interaktiv process som består av sökning, utveckling av sökstrategier och granskning av det material som hittats. Vid urval av datamaterial används inklusions- och exklusionskriterier som formas under studiens gång och kan därmed vara föränderliga (Arksey & O'Malley, 2005).

Det fjärde steget i modellen är att kartlägga datamaterial som samlats in. Det insamlade datamaterialet sorteras och grupperas med hjälp av lämpliga tabeller eller diagram. Materialet kan grupperas i en tabell med exempelvis följande rubriker: författare, publiceringsår, metod, syfte, utfallsmått och viktiga resultat. (Arksey & O'Malley 2005; Dijkers, 2015). Det femte steget i processen är det sista steget. I detta steg sammanfattas, analyseras och rapporteras resultaten. Resultat av studiernas utfall diskuteras och sammanfattas samt slutsatser för vidare forskning redovisas. Sammanfattning av datamaterialet kan vara av beskrivande karaktär.

5.3 Praktiska utförande av examensarbetet

Det första steget i en scoping review är enligt Arksey och O'Malley (2005) att identifiera forskningsfrågorna och syftet med uppsatsen. Inledningsvis användes SPICE (Setting, perspective, intervention, comparison, evaluation) och PEO (population, exposure, outcome) (Högskolebiblioteket Jönköping University, u.å.) för att få en klarare bild över vårt forskningsintresse, avgränsa och strukturera våra frågeställningar samt definiera urvalskriterierna. Vi formade därefter syftet och frågeställningarna till uppsatsen och

började därefter att leta efter material. Material som valdes ut i denna uppsats är både kvalitativa och kvantitativa vetenskapliga artiklar som hämtades från två databaser. Utifrån uppsatsens omfattning och tidsram inkluderades inget annat övrigt material.

5.3.1 Urval och datainsamling

Artikelsökningar gjordes i databaserna PsycInfo och Sociological Abstracts för att hitta relevanta artiklar till litteraturstudiens syfte. Sociological Abstract innehåller material inom samhällsvetenskap och sociologi. PsycInfo innehåller material inom psykologi och beteendevetenskap. Vi valde dessa databaser eftersom de innehöll information om det vetenskapliga forskningsområdet som var av intresse för uppsatsen. Vi utgick från Högskolebiblioteket Jönköping Universitys (u.å.) hemsida om sökteknik för att optimera sökningen. För att komma fram till relevanta sökord och synonymer använde vi oss utav Tesaurusen.

En avancerad sökning gjordes sedan i båda databaserna. Vi delade upp begrepp och synonymer för barn, beteendekonsekvenser, våld i nära relation och Norden i olika block i sökningen. Termerna OR och AND användes för att kombinera sökorden. OR används för att öka träffmängden och för att söka på flera synonyma sökord samtidigt. AND användes för att binda ihop olika sökblock med varandra. Vi begränsade sökresultatet genom att bocka i alternativet ABSTRACT i blocket barn och blocket Norden då vi ansåg att dessa områden var viktiga begränsningar i sökningen. Vi märkte att utan denna begränsning blev sökningen för omfattande och inkluderade sådant som vi inte var intresserade av. Trunkering (*) användes för att inkludera olika grammatiska böjningar och citattecken (‘’) användes för att binda ihop begrepp bestående av flera ord. Vi bockade i peer reviewed då vi enbart ville ha publikationer som var vetenskapligt granskade. Med hjälp av våra sökord fick vi fram 229 träffar på Sociological Abstract och 334 träffar på PsycInfo.

För att strukturera vårt urval använde vi oss av sökmatrixen i *Tabell 4*. Inledningsvis lästes titlarna på artiklarna. De artiklar som var av relevans för uppsatsens syfte och frågeställningar inkluderades medan de som inte var det valdes bort. Därefter sorterades eventuella dubletter bort. Vidare lästes abstract av båda skribenterna på de artiklar som blivit kvar. Vi valde att läsa artiklarnas abstract på var sitt håll för att se om vi uppfattat dem likadant. Sedan diskuterade vi tillsammans vilka artiklar som är av relevans för uppsatsen. Vår vision till en början var att kolla på endast mindre barn och vi gjorde därför en avgränsning på noll till tretton år. Vi insåg efter att ha gjort vår första artikelsökning att vi borde inkludera ungdomar för att få en mer passande och bredare bild över uppsatsens

syfte och frågeställningar. Vi gjorde därför en sekundär sökning på både Sociological Abstract och PsycInfo med ungdomar/tonåringar i stället för barn. Här användes också Tesaurusen för att få fram relevanta synonyma sökord. Vid den sekundära artikelsökningen fick vi fram 57 artiklar från databasen Sociological Abstract och 65 artiklar på PsycInfo. Därefter gjordes samma strukturerade procedur som vid första artikelsökningen.

Det slutgiltiga antalet artiklar som analyserades i uppsatsen är 17 varav fyra hittades genom snöbollsurval. 14 av artiklarna är kvantitativa artiklar och tre är kvalitativa artiklar. De utvalda artiklarna redovisas i *Tabell 5*. Snöbollseffekt kallas det urval som görs genom att ta hjälp av redan insamlade artiklars referenser för att hitta andra intressanta artiklar (Bryman, 2018). Snöbollsurval beskrivs enligt Eriksson Barajas et al. (2013) som en gynnsam metod inom kvalitativ forskning då urvalsförfarandet fortsätter tills forskaren känner tillräcklig mättad på material. Av de fyra artiklarna som hittades via snöbollsurval avvek två av dessa från våra inklusionskriterier för uppsatsen. Båda artiklarna inkluderade barn utanför Norden, men valdes att tas med ändå.¹

5.3.2 Inklusion-och exklusionkriterier

Utifrån vår frågeställning följde vi Arksey & O'Malley (2005) tredje steg i modellen för en scoping review, vilket handlar om inklusion-och exklusionskriterier, se *Tabell 1*. Artiklarna som inkluderades var peer reviewed granskade, hade full text tillgänglig och var nordiska publikationer som var publicerade år 2010 eller senare. Vi har i denna uppsats utgått från Artikel 1 i Barnkonventionens (2018) definition om att vara barn. De utgår utifrån att barns barn sträcker sig från 0 till 18 år. Andra inklusionskriterier var att artiklarna skulle beröra psykiska, sociala och beteendemässiga konsekvenser och barn som utsätts eller upplevt våld i nära relationer.

Våra exklusionskriterier var publikationer från länder utanför Norden och publikationer som inte är peer reviewed granskade eller publicerade innan 2010. Vi exkluderade även studier som fokuserade på ensamkommande flyktingbarn då vi ansåg att vi inte kan vara säkra på att omringande faktorer kan påverka konsekvenserna och därmed påverka vårt resultat. Fysiska beteendekonsekvenser exkluderades då det var utanför vårt syfte och frågeställningar för denna uppsats.

¹ Se; Metoddiskussion

Tabell 1

Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Artiklar som är Peer reviewed	Artiklar som inte är Peer reviewed
Publicerade efter 2010	Publicerade innan 2010
Nordiska publikationer	Övriga länder
Barn som inte flytt från krig	Ensamkommande flyktingbarn
Psykiska, sociala och beteendemässiga konsekvenser	Fysiska konsekvenser
Barn som utsätts eller upplevt våld i nära relationer	Barn som utsätts eller upplevt våld på annat sätt än i nära relationer
Barn 0-18 år	Vuxna
Fulltext finns att tillgå gratis	Fulltext finns inte att tillgå gratis

5.4 Kvalitetskriterier

I kvalitativ forskning är det nödvändigt att specificera metoder och begrepp för att bedöma om kvalitén står för reliabilitet och validitet. Kriterierna nämns som trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjligheten att styrka och konfirmera (Bryman, 2018).

Att skapa *trovärdighet* i forskningen utförs i samverkan med de regler som gäller samt att rapportera sitt forskningsresultat till urvalspersonerna för att ge de möjlighet att bekräfta forskaren så att resultatet stämmer överens med deras perspektiv. Bryman (2018) nämner detta som *respondentvaliditet*. Det andra kvalitetskriteriet beskriver huruvida resultatet går att analysera i en annan kontext. Eftersom kvalitativ forskning handlar om ett djup snarare än bredd tenderar den centrala delen i kvalitativ forskning att rikta in sig på den unika meningen för varje situation eller individ. Detta beskrivs som *teoretisk generalisering*. Det är därför viktigt med en tydlig och fullständig redogörelse för att kunna överföra forskningens resultat i en annan miljö (Bryman, 2018). *Pålitlighet* handlar om ett granskande synsätt som motsvarar begreppet reliabilitet som beskriver forskarens redogörelse för alla delar i forskningsprocessen, exempelvis datainsamling, urvalsprocessen samt problemformuleringen. Det fjärde delkriteriet handlar om *möjligheten att styrka och konfirmera* vilket innebär att forskaren har en objektivitet där personliga värderingar inte har påverkat utfallet i resultatet. Forskaren ska därmed genom analytiska kopplingar och belysande citat lyfta fram hur analysen ska förstås (Bryman, 2018).

När det kommer till kvalitetskriterier för dokument som data, vilket används i denna uppsats, formuleras fyra andra bedömningskriterier rörande dokumentens kvalité. Det första kriteriet kallas för *autenticitet* och rör huruvida materialet är äkta och otvetydigt. Det andra kriteriet är *trovärdighet* och innefattar om materialet är utan felaktigheter och

förvrängningar. *Representativitet* är det tredje kriteriet som utgår från om materialet är typiskt för den kategori den tillhör. Det sista kriteriet kallas för *meningsfullhet* och bedömer om materialet är tydligt och begripligt (Bryman, 2018).

Vi har i denna uppsats valt att använda Willman et al. (2006) modell för kvalitetsgranskning av kvantitativ och kvalitativ forskning, se *Tabell 6*. I vår datainsamlingsprocess började vi att avgöra kvalitén på våra vetenskapliga artiklar genom att läsa artikelns abstract för att se om artikeln var relevant för vårt område. Nästa steg genomfördes genom en kvalitetsgranskningsmall framtagen av Willman et al. (2006) för att avgöra kvalitén i form av ett poängssystem. Ett ikryssat fält ger en poäng. De artiklar som uppnådde sex, sju eller åtta poäng anses ha medelhög kvalitet. De artiklar som uppnådde nio, tio eller elva poäng bedömdes ha hög kvalitet. Artiklar som har under sex poäng togs bort. Samtliga av de artiklar som kvalitetsgranskades fick hög kvalitet enligt mallen. Inga artiklar har därför sorterats bort i denna process. För att underlätta processen redovisas artiklarna och deras poäng in i en tabell, se *Tabell 5*.

5.5 Etiska överväganden

I vårt val av metod har vi i vår uppsats analyserat en större mängd litteratur, det är därför av vikt att de vetenskapliga artiklar vi har valt är kvalitetsgranskade och etiskt granskade för att värna om studiedeltagarnas skydd och rättigheter (Friberg, 2006). I vår uppsats berör vi ett ämne som är känsligt för deltagarna, detta måste respekteras. Etiska överväganden är viktigt när artiklar för uppsatsen valts ut. Samtliga artiklar som använts i denna uppsats är godkända enligt de etiska granskningarna. Detta vet man då artiklarna är märkta med Peer reviewed klassifikation (Segersten, 2012). Det går därför på ett mer etiskt sätt komma närmare de artiklar som belyser barns upplevelser och konsekvenser av våld i nära relation, vilket inte hade varit möjligt genom en annan metod (Bryman, 2018). I samtliga av våra artiklar har deltagarna fått medge samtycke att delta i forskningen på frivillig grund, vissa i kvalitativa intervjuer och andra genom kvantitativa enkätundersökningar. Dock kan ämnet fortfarande beaktas som ett etiskt känsligt ämne och det är därför viktigt att tänka på hur vi presenterar materialet gällande barn, barnens historia och hur de vetenskapliga studierna skildrar ämnet. Artiklarna som inkluderades i översikten följer lagen om etiksprövning (SFS 2003:460) som menar att människovärdet ska respekteras och att hänsyn visas till personlig integritet, samtycke hälsa, mänskliga rättigheter och säkerhet.

6 RESULTAT/ANALYS

Vårt resultat inkluderar 17 artiklar som totalt involverar 47 932 barn. Åldersspannet varierar från 4–65 år då flertalet deltagare intervjuades eller svarade på enkätundersökningar i vuxen ålder. Exponeringsåldern för våld i nära relation kategoriserades främst in i ”barndom” eller ”ungdomsåren”. För mer information, *se tabell 5*.

Genom barndomssociologin och det intersektionella perspektivet går det att konstatera att barn ses som både en homogen och en heterogen grupp i våra utvalda artiklar. Då utgångspunkten i denna uppsats är att barn inte ska beaktas som en homogen grupp fokuserade vi i analysen inledningsvis på följande faktorer: *Kön, ålder och socioekonomiska faktorer* som alla är centrala i intersektionell teori. I analysen stod det dock tidigt klart att det fanns begränsad information om socioekonomiska faktorer i artiklarna, varför analysen i huvudsaken kommer att fokusera på två faktorer; *kön och ålder*. Analysen resulterade i tre huvudteman och tio underteman, *se Tabell 2*. Ytterligare underrubriker kommer att användas. I tema 1 ”Synen på barn i forskning” samt undertemana ”forskarnas ambitioner” och ”forskarna tycks inte nå hela vägen” lyfts vilka intersektionella faktorer som inte tas hänsyn till i studierna samt hur barn framställs som en homogen grupp. I de utvalda studierna presenteras genomgripande hur olika våldsformer påverkar barns konsekvenser av våld i nära relation på olika sätt, samt hur olika våldsformer överlappar varandra, *se tema 2*. I det sista huvudtemat, tema 3 lyfts vilka intersektionella faktorer som går att utläsa från studierna och som visar på barn som en heterogen grupp, dessa är ”flickor”, ”pojkar”, ”små barn” och ”ungdomar”.

Tabell 2

Synen på barn i forskning	Konsekvenser av våldet	Våldet får olika konsekvenser för olika barn
Forskarnas ambitioner	Sexuellt våld	Flickor
Forskarna tycks inte nå hela vägen	Fysiskt våld	Pojkar
	Försummelse	Små barn
	Psykiskt våld	Ungdomar

6.1 Tema 1 – Synen på barn i forskning

I detta avsnitt analyseras hur barnen i de aktuella studierna tas hänsyn till utifrån barndomssociologin och det intersektionella perspektivet. Utifrån ett intersektionellt och barndomssociologiskt perspektiv kan vi se tecken på att forskningen i våra utvalda artiklar ännu inte tar tillräckligt med hänsyn till barn som en heterogen grupp. I Lag (2018:1107) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter framgår det att barnets bästa ska vara en central del för att stärka barns rättsliga status samt att barn ska beaktas som rättighetsbärare (Socialstyrelsen, 2020). Att beakta barns bästa går att koppla till vad som tidigare nämnts av James och Prout (1990). De beskriver att det är problematiserande att beakta barn som en homogen grupp eftersom barns mångfald av egna erfarenheter och liv döljs. Antagandet om “alla barn” riskerar att ge en felaktig, otydlig och normativ beskrivning av hur det enskilda barnet fungerar vilket ökar risken för att många barn som kommer i kontakt med exempelvis myndigheter varken får den hjälp som de behöver eller förtjänar (James, 2007).

6.1.1 *Undertema - Forskarens ambitioner*

Flertalet av författarna till de artiklar som ingår i vårt urval argumenterar för att barn bör hanteras som en heterogen grupp vilket även beskrivs som en central del i barndomssociologin (James, 2007). Annerbäck et al. (2010) beskriver exempelvis att familjens socioekonomiska status och sociala nätverk kan vara av avgörande betydelse i samband med barns exponering för våld i nära relationer samt kan inverka på barnens uppväxt och utveckling. Ellonen et al. (2013) förespråkar att våld i nära relation bör kopplas till utvecklingspsykologi och att ålder och kön förtjänar ytterligare uppmärksamhet. Cater et al. (2015) resonerar även kring att kön och exponeringsålder är centrala för att förstå långsiktiga konsekvenser av våld i nära relationer. Greger et al. (2015) belyser också att huruvida det enskilda barnet uttrycker symptom beror på en rad olika aspekter som exempelvis barnets motståndskraft, ålder, utvecklingsstadium, typ av trauma samt den sociala och familjära miljön.

6.1.2 *Undertema - Forskarna tycks inte nå hela vägen*

Trots goda intentioner och antaganden från barndomssociologin om hur viktigt det är att studera barn som en heterogen grupp indikerar vårt resultat på att nordiska forskare inte beaktar sådana faktorer i den utsträckning som är lämpligt att göra (James, 2007). I

artiklarna är det vanligt förekommande att barn klumpas ihop i olika kategorier och att viktiga faktorer därmed förbises eller inte uppmärksammas i tillräcklig utsträckning.

Ett exempel på det är att det är vanligt förekommande att barn kategoriseras efter biologiska kön, i pojkar och flickor, medan kategorin icke binär tycks saknas helt. Detta trots att det är väl känt att det finns barn och unga som definierar sig som icke binära (Mattsson, 2015).

Vi kan heller inte se att någon artikel tar upp och problematiserar HBTQ, trots att det är väl känt att homosexualitet och transsexualitet utgör en riskfaktor för våld och kränkningar (Hafstad et al., 2020; NCK, 2018). Ytterligare en faktor som inte nämns är funktionsvariationer (Miller-Graff et al., 2016; Åkerlund, 2017) trots att det även är väl känt att barn med funktionsvariationer också är extra sårbara.

Ytterligare ett exempel är att ingen artikel uppmärksammar barnens etniska ursprung, vilket enligt James och Prout (1990) är betydelsefullt för att förstå barnets sociala och kulturella liv. Artiklarna klumpar i stället ihop barnen i norska, svenska, danska, isländska och finska ungdomar/barn och får dem att framstå som en homogen grupp.

Inte heller indelningarna i olika åldrar framgår tydligt i artiklarna trots att det enligt Hwang och Nilsson (2019) är viktigt att förhålla sig till barnets utvecklingsstadier för att få en djupare förståelse för beteendekonsekvenserna av våld i nära relationer. Det vi kan se i artiklarna är att barns likheter, olikheter och unika egenskaper utifrån ålder, inte uppmärksammas tillräckligt mycket. I stället är det vanligt att barnen klumpas ihop i ”barndom”, ”unga vuxna”, ”små barn” och ”tonåringar”. Ett exempel på detta går att se i artiklarna av Sigurdardottir et al. (2012) och Greger et al. (2017). Här redovisas inte hur gamla barnen var då de exponerades för våld i ”barndomen”. Greger et al. (2017) har även ett stort åldersspann i sin studie, vilket indikerar på att barn i olika åldrar tenderar att beaktas som en homogen grupp.

Sammanfattning

I vår uppsats hade vi till en början inkluderat kön, ålder och socioekonomisk status i vårt syfte. Resultatet visar dock att de kategorier som forskarna främst har fokuserat på är kön och ålder. I artiklarna görs heller inte kopplingar till faktorer som socioekonomisk status, närmare bestämt vilken betydelse hög respektive låg socioekonomisk status, har för att barn som har blivit utsatta för våld i nära relationer ska utveckla beteendeproblem. Det som lyfts är snarare det som tidigare konstaterats i vår teoretiska utgångspunkt till denna uppsats. Därför valde vi att exkludera socioekonomisk status ur vår analys.

6.2 Tema 2 - Konsekvenser av våld

Av artiklarna som ingår i urvalet framgår det att det finns ett starkt forskningsstöd för att upplevelser och bevittnande av våld får konsekvenser för barn på både kort och lång sikt. Det går att konstatera att våldet kan påverka barnens hälsa och utveckling (Miller-Graff, 2016; Annerbäck et al., 2012; Lepistö & Paavilainen, 2012). I detta avsnitt kommer vi att presentera olika konsekvenser av våld utifrån olika våldsformer, se *Tabell 3*. Tema 2 visar på de fyra våldsformer som lyfts fram som de våldsformer som är vanligast förekommande och som ger mest konsekvenser i våra utvalda artiklar till denna uppsats. Dessa är fysisk misshandel, försummelse, psykisk misshandel, sexuella övergrepp. I två av artiklarna likställs bevittnande av våld med att blivit utsatt för våld, se Cater et al. (2015) och Miller et al. (2014).

Tabell 3

Sexuellt våld	Fysiskt våld	Försummelse	Psykiskt våld
Intimitets-och relationsproblem	Aggressivt beteende	Bristande anknytning	Låg självkänsla
Alkohol och substansanvändning	Självskaдебeteende	Bristande tillit	Depression
Posttraumatiskt stressyndrom	Depression	Psykosociala problem	Ångestsyndrom
Själv-mord	Brottsligt beteende	Anpassnings-svårigheter	Posttraumatiskt stressyndrom
Självskaдебeteende	Riskbeteende	Självs-kuld	Självs-kuld
Ångestsyndrom	Självs-kuld	Sociala svårigheter	
Bristande tillit	Själv-mord		

6.2.1 Undertema - Sexuellt våld

Åtta av sjutton artiklar visar på konsekvenser av sexuellt våld i barndomen (Sigurdardottir et al., 2012; Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012; Thoresen et al., 2014; Greger et al., 2015; Graham et al., 2016; Cronin et al., 2016; Annerbäck et al., 2012; Greger et al., 2017). Barn som har upplevt sexuellt våld i ung ålder kan drabbas av intimitets- och relationsproblem i vuxenlivet (Sigurdardottir et al., 2012). Det är även vanligt att sexuellt våld resulterar i alkohol och substansanvändning, vilket i sin tur kan skapa en ytterligare utsatthet (Annerbäck et al., 2012; Cronin et al., 2016; Graham et al., 2016). Det är även vanligt att barn efter att ha blivit utsatt för sexuella övergrepp utvecklar posttraumatiskt stressyndrom som i sin tur kan utvecklas till självskaдебeteende och självmord (Sigurdardottir et al., 2012; Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012).

6.2.2 Undertema - Fysiskt våld

Åtta av sjutton artiklar visar att fysiskt våld i barndomen kan ge beteendeproblem (Greger et al., 2015; Cronin et al., 2016; Thoresen et al., 2014; Annerbäck et al., 2012; Greger et al., 2017; Cater et al., 2015; Lepistö & Paavilainen, 2012; Ellonen et al., 2013; Miller et al., 2014) och att det särskilt gäller upprepat fysiskt våld. Risktagande beteenden är exempelvis starkare bland de barn som utsatts för upprepad fysisk misshandel, jämfört med de barn som hade blivit slagna vid ett tillfälle (Annerbäck et al., 2012). Barn som upplever och utsätts för fysiskt våld i nära relation är mer benägna att begå brott, drabbas av självmordstankar och utveckla alkoholmissbruk (Ellonen et al., 2013). Dessutom riskerar barn som upplever fysisk misshandel under sin barndom att ta efter förövarens aggressiva beteende och ta med det in i framtida relationer (Cater et al., 2015; Greger et al., 2017) och att utsätta andra för våld i nära relation i vuxen ålder (Cater et al., 2014). Aggression i framtida romantiska relationer förefaller vara en konsekvens för både pojkar och flickor. Greger et al. (2017) menar att det är vanligt att både flickor och pojkar uppvisar våldsamma beteenden och att det tolkas som ett sätt för dem att överleva.

6.2.3 Undertema - Försummelse

Tre av sjutton artiklar visar att försummelse får omfattande negativa konsekvenser för barnets anknytning, framtida välbefinnande, maladaptiva beteenden och psykisk hälsa (Miller-Graff et al., 2016; Lepistö & Paavilainen, 2012; Greger et al., 2017; Ellonen et al., 2013). Anknytningsproblem innebär i sig en risk för att utveckla olika typer av psykiska och beteendemässiga konsekvenser i vuxen ålder (Cater et al., 2015; Miller-Graff et al., 2016), detta då försummelse vanligtvis leder till att barnet utvecklar tillitsproblem. Känslan av att inte känna sig trygg bryter ner barnet psykiskt genom kränkningar, hot och andra verbala handlingar (Annerbäck et al., 2012). Barn som utsätts för försummelse tenderar att utveckla psykosociala problem, sociala svårigheter och anpassningsproblem (Ellonen et al., 2013).

6.2.4 Undertema - Psykiskt våld

Åtta av sjutton artiklar visar att även utsatthet för psykiskt våld kan ge svåra konsekvenser för barns psykiska hälsa (Sigurdardottir et al., 2012; Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012; Annerbäck et al., 2012; Graham et al., 2017; Simmons, 2010; Hagborg et al., 2017; Greger et al., 2017; Miller-Graff et al., 2016). Flertalet av de barn som studeras i artiklarna led av låg självkänsla och stark självskuld (Sigurdardottir et al., 2012; Annerbäck

et al., 2012; Graham et al., 2017); Simmons, 2010). Resultatet tyder på att de skadliga effekterna av psykiskt våld är i nivå med de skadliga effekterna för båda fysisk misshandel och sexuella övergrepp och konsekvenserna kan manifesteras under hela livet. Psykiskt våld kan även resultera i negativ inverkan på barnets och ungdomarnas emotionella, beteendemässiga, kognitiva och sociala utveckling (Hagborg et al., 2017). Detta kan i sin tur öka risken för ångestsyndrom och depression (Simmons, 2010).

Sammanfattning

Det finns många våldsformer och de aktuella studierna visar att försummelse, fysiskt, psykisk och sexuellt våld resulterar i olika psykiska, beteendemässiga och sociala konsekvenser för barn. Vi är medvetna om att vår indelning i olika våldsformer delvis är missvisande, då olika våldsformer tenderar att överlappa varandra (Greger et al., 2015) och att flera våldsformer kan få liknande konsekvenser. Till exempel kan både sexuellt våld och fysiskt våld leda till självskadebeteenden och både sexuellt våld och psykiskt våld kan leda till att barn utvecklar ångestsyndrom. Resultatet visar på behovet av att i ökad utsträckning uppmärksamma den sekundära utsattheten. Greger et al. (2015) beskriver att ett barn som upplevt våld i nära relation en gång riskerar även att bli utsatta av andra typer av våld som till exempel sexuella övergrepp. Exponering för olika typer av våld ökar även utsattheten. Barn som både har upplevt och utsatts för våld i nära relation löper fyra gånger högre risk att utveckla psykiska problem och sämre hälsa än barn som saknar erfarenheter av fysiskt våld (Annerbäck et al., 2012).

6.3 Tema 3 - Våldet får olika konsekvenser för olika barn

Som redan framgår av tema 1 har nordiska forskare uttalade ambitioner och betonar vikten av att barn är olika. Samtidigt klumpas barnen samman i flertalet av de artiklar som vi har analyserat. Av tema 2 framgår det att olika typer av våld kan få olika konsekvenser. Dessa konsekvenser kan variera i allvarlighetsgrad och utsattheten kan öka med fler våldsformer som överlappar med varandra. I tema 3 kommer vi därför presentera konsekvenser för olika kategorier av barn som vi har valt att dela in i ”pojkar”, ”flickor”, samt ”små barn” och ”ungdomar”.

Resultatet visar att konsekvenser kan variera och upplevas olika beroende på barnets förutsättningar och egenskaper såsom kön och ålder. Kategorisering efter kön, i flickor och pojkar görs i alla artiklar förutom två. Artiklarna som inte inkluderar båda könen är

Sigurdardottir och Haldordottir (2012) och Sigurdardottir et al. (2012). I dessa studier har forskarna i stället valt att undersöka flickor och pojkar separat i de båda kvalitativa intervjustudierna. Antagandet om att forskarna har tagit kön i beaktande kvarstår därför.

Resultatet tyder även på att det bland nordiska forskare är vanligt förekommande att fokusera på olika åldrar och att dela in barn i ”små barn” och ”ungdomar”. Miller-Graff et al. (2016) beskriver exempelvis hur exponering för känslomässig försummelse under barndomen har betydelse för barns anknytningsmönster på både lång och kort sikt, Greger et al. (2015) undersöker 16 åriga ungdomars koppling mellan exponering för våld i nära relation och psykiatriska diagnoser och Ellonen et al. (2013) gör en studie gällande 12–13 samt 15–16 åriga barns anpassningsförmåga efter att blivit utsatta för fysiskt våld i hemmet.

Nedan kommer vi genomgående visa på de konsekvenser som forskningen lyfter utifrån ett barndomssociologiskt och intersektionellt perspektiv. Forskningen på barn som upplevt våld i nära relation belyser barns kön och ålder så som ”flickor”, ”pojkar”, ”små barn” och ”ungdomar”.

6.3.1 Undertema – Flickor

Utifrån resultatet kan vi konstatera att flickor är den grupp som främst riskerar att utsättas för våld i nära relation i jämförelse med pojkar. Flickor rapporterar en allvarligare grad av våld i nära relationer samt högre aggression, hot och kränkning inom familjen. Flickor beskrivs därför som en extra sårbar grupp. Flickor rapporterar fysisk misshandel, verbala hotfulla konflikter, psykisk misshandel samt sexuella handlingar utförd av omsorgspersonen oftare än vad pojkar gör (Annerbäck et al., 2012; Cater et al., 2015). Unga kvinnor anses ha det högsta exponeringsnivåerna av våld och rapporterar en högre nivå av posttraumatisk stress och låg självkänsla som riskerar att ge en negativ inverkan på flickors psykiska hälsa genom hela livet (Simmons 2010; Cater et al., 2015).

Vidare förklarar Cater et al. (2015) i sin studie att flickor även är en överrepresenterad grupp när det kommer till verbala konflikter inom familjen. Flickor bevittnar oftare att en förälder är känslomässigt kränkande mot den andra föräldern i hemmet, genom att till exempel skrika, svära och hota. Att ha bevittnat familjevåld där den ena föräldern sårade den andra föräldern genom känslomässig misshandel var rapporterat av 174 män (14,7 % av alla män i studien rapporterade exponering för våld i hemmet) och av 261 kvinnor (19,9 % av alla kvinnor rapporterade någon exponering för våld i hemmet).

Posttraumatiskt stressyndrom

Enligt Simmons (2010) är flickor 57% mer benägna än pojkar 14% att rapportera att våldet förändrade deras liv till det sämre. Studien visar att flickor är tre gånger mer benägna att uppfatta våldsbrott som skrämmande och fem gånger mer benägna att uppfatta våld som traumatiskt än pojkar, vilket på så vis visar att våldsutsatthet får fler negativa effekter på flickor än pojkar (Simmons 2010; Graham et al., 2017).

Genom att flickor tenderar att uppfatta våldet som mer skrämmande och traumatiserande ökar risken för att flickorna i framtiden utvecklar posttraumatiskt stressyndrom som i sin tur kan ge en negativ inverkan på flickornas framtida liv. Psykologiska trauman som grundar sig i sexuella övergrepp i barndomen kan leda till omfattande och allvarliga konsekvenser för barns hälsa och utveckling (Annerbäck et al., 2012). I Sigurdardottir och Halldorsdottir (2012) intervjustudie berättar sju kvinnor om sina psykologiska trauman som de härleder till sin barndom, då samtliga utsattes för sexuella övergrepp inom familjen. Kvinnorna berättar att de än idag kan uppleva stark ångest, en känsla av hjälplöshet och rädsla. Kvinnorna berättar även att de upplevde att deras kropp frös till is under övergreppen vilket Sigurdardottir och Halldorsdottir (2012) beskriver som en kamp-flykt-frysreaktion. Denna reaktion beskrivs som ett sinnestillstånd där individen får en känsla som liknar känslan av att dö. Studien visar att övergreppen i barndomen har en negativ inverkan på kvinnornas välbefinnande som vuxna (Annerbäck et al., 2012). Några kvinnor beskriver att de har förträngt delar av övergreppen, vilket har resulterat i att de inte kommer ihåg vissa detaljer. Kvinnorna upplever dessutom att de blev bemötta annorlunda än de andra kvinnorna som upplevde övergreppen mer i detalj, att deras historia inte sågs som lika pålitlig eftersom de förträngt många delar av övergreppen.

Internalisering

Studier visar på att flickor, särskilt när de blir äldre också uppvisar mer aggressiva beteenden samtidigt som flickor oftast rapporterar högre nivåer av internaliserande och psykosomatiska symtom och lägre nivåer av psykiskt välbefinnande (Annerbäck et al., 2012; Cater et al., 2015; Simmons 2010). Exponering för våld ökar risken för att utveckla depression och andra sociokognitiva problem, såsom höga nivåer av hot och självskuld. Dessa anses vara vanliga konsekvenser för kvinnor som upplevt våld i nära relation. (Simmons, 2010). Flickor är mer benägna att lägga ansvaret för våldet på sig själva och upplevs som mer känsliga när det kommer till hot och våld.

Kvinnorna som intervjuas i Sigurdardottir och Halldorsdottir (2012) berättar om de sexuella övergrepp som de utsattes för under sin barndom. Kvinnorna beskriver

barndomen som en mardröm som har påverkat hela deras vuxna liv. Resultatet visar att påtvingade sexuella handlingar för flickor i ung ålder inte bara leder till ångest och posttraumatisk stress, utan även andra hälsoproblem (Annerbäck et al., 2012; Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012). Kvinnorna i studien uppger att de känner bristande tillit till män samt att deras egen självbild har påverkats negativt, vilket sammantaget leder till relationsproblem. Självskulden kan resultera i att flickor behöver särskilda insatser som är inriktade på att hantera självskulden och bearbeta övergreppen (Miller et al., 2013) En av kvinnorna berättar att hon har svårt för intima relationer och att vara intim med en ny partner på grund av sina psykologiska trauman, men att hon känner att hon måste ställa upp för hans skull. Alla kvinnor i studien bekräftar känslan av att behöva ställa upp för mannen, eftersom de inte vill känna sig ännu sämre. Kvinnorna beskriver att det är en ständig kamp att hitta tillbaka till sitt egenvärde. En av kvinnorna beskriver att hon ofta tänker tanken på att avsluta sitt liv, eftersom livet efter övergreppen enbart består av inre ångest, besvikelse och förtvivlan (Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012).

Psykiska problem

Resultatet visar att en vanlig konsekvens efter att ha upplevt våld i nära relation är att utveckla olika psykiska problem, som i sin tur påverkar funktionen i det dagliga livet. Vanligt förekommande konsekvenser av våld i nära relation bland kvinnor och flickor är ångestsyndrom, självmordstankar, låg självkänsla och posttraumatisk stress och depression (Graham et al. 2017; Cater et al., 2015; Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012). Flickor tenderar att utveckla mer ångest och depression i jämförelse med pojkar (Greger et al., 2017). Att vara kvinna och bli utsatt för våld i nära relation är båda relaterade till högre symptom på psykiska problem. Flickor som har upplevt våld i nära relationer har ett högre medelantal diagnoser och ett högre medelantal av erfarna typer av utsatthet jämfört med kvinnor som inte har upplevt våld (Greger et al., 2015). Studierna visar att olika faktorer påverkar sambandet mellan olika former av våld och hanteringen av våldet. Ofta handlar det om individens förmåga att bearbeta händelserna men framför allt hur samhället ser och bemöter offret som blivit utsatt för våld.

Av studierna framgår det att det är vanligare att flickor som har erfarenhet av våld oftare efterfrågar socialt stöd i jämförelse med pojkar som har erfarenhet av våld. Detta förklaras med att det är mer socialt accepterat i samhället för flickor att prata om sina problem (Lepistö & Paavilainen, 2012). Resultatet visar att kvinnor som har blivit utsatta för våld i nära relation riskerar att utveckla psykiska problem och andra psykopatologiska besvär och att dessa ökar risken för att utveckla alkohol och substansmissbruk, samt att

flickor och kvinnor som anses ha ett missbruk är en extra utsatt grupp (Hagborg et al., 2017). I Cronin et al (2016) är kvinnor överlag mycket mer benägna att ha ett problematiskt förhållande till alkohol om de hade blivit utsatta för sexuella övergrepp, alkoholen används som en coping strategi.

6.3.2 Undertema – Pojkar

Resultatet tyder på att ingen våldsform är mer vanligt förekommande än någon annan då det gäller pojkar. Studierna visar att pojkar utsätts för alla typer av våld såsom sexuella övergrepp, fysisk misshandel, psykisk misshandel och försummelse (Sigurdardottir et al., 2012; Graham et al, 2017; Lepistö & Paavilainen, 2012; Miller-Graff et al., 2016). Däremot går det att identifiera skillnader på hur pojkar hanterar våldshändelserna i jämförelse med flickor, där pojkar tenderar att utveckla externaliserade beteenden, aggression och alkoholmissbruk (Graham et al., 2017; Greger et al., 2017; Sigurdardottir et al., 2012).

Externaliserade beteende

Fysiskt våld påverkar pojkars välbefinnande och hälsa på många olika sätt (Annerbäck et al., 2012). En konsekvens av våld i nära relation som går att urskilja i resultatet är att pojkar rapporterar mer externaliserande symtom än flickor i samband med känslomässig försummelse. Pojkar förefaller i högre utsträckning vara kapabla till fysisk aggression efter att ha blivit utsatta för våld i nära relation (Annerbäck et al., 2012). Det beskrivs även som vanligt förekommande att pojkar utvecklar antisocialt beteende och känslomässiga problem tillsammans med beteendestörningar och låg självkänsla som en konsekvens av våldet (Sigurdardottir et al., 2012; Annerbäck et al., 2012). En förklaring till detta kan vara att pojkar med utåtagerande beteende bemöts annorlunda i skolan i jämförelse med flickor vilket gör situationen mer komplex. Pojkar berättar i intervjuer om att de upplever att de inte fick samma sociala stöd som flickor efter att ha blivit utsatta av våld i nära relation, något som delvis kan förklaras med att de undvek att berätta om sina övergrepp innan de nått vuxen ålder (Sigurdardottir et al., 2012)

Aggressiva, störande beteenden

Resultatet visar att stereotypiska könsroller riskerar att förstärka våld i nära relation och att fysiskt våld och aggression riskerar att bli normaliserat inom familjen (Graham et al., 2017). Simmons (2010) fann i sin studie markanta könsskillnader där hälften av männen 50% och 14% av kvinnorna utvecklade ett aggressivt beteende. Dessa resultat speglar att pojkar tenderar att vara mer fysiskt aggressiva och modellerar större grad fysisk aggression vid

våld i nära relation. Eftersom barn lär sig att våld är ett accepterat sätt att lösa konflikter på ökar det risken för att ta efter och utveckla aggressivt beteende in i framtida relationer (Graham et al., 2017).

Det är även vanligt förekommande att pojkar utvecklar ett mer störande beteende i jämförelse med flickor (Miller et al., 2014). Annerbäck et al. (2012) menar att våldet ofta ger i uttryck av frekvent mobbning, särskilt under skoltiden. Mobbning påverkar pojkars hälsa genom att få kränkande kommentar, men också att pojkar själva börjar mobba andra barn som en konsekvens av våldet.

Alkohol- och substansmissbruk

Mäns alkoholkonsumtion och substansanvändning riskerar att öka i samband med att de upplever våld i nära relation (Graham et al., 2017). Pojkar är mer benägna att ta till alkohol jämfört med flickor (Greger et al., 2017). I Sigurdardottir et al. (2012) beskriver alla män som intervjuades hur de började dricka mer alkohol för att dämpa sin skam och skuld efter att blivit utsatta för sexuella övergrepp. Alkohol- och substansanvändning är vanligt förekommande efter sexuella övergrepp och kan förvärra situationen då många även drabbas av psykisk ohälsa, som till exempel depression. Graham et al. (2017) menar att omfattande användning av tobak, alkohol och droger kan kopplas till barnmisshandel och killars välbefinnande samt dåliga självkänsla.

Relations-och intimitetsproblem

Många män som blivit utsatta för framför allt sexuella övergrepp i barndomen lider av relations- och sexuella intimitetsproblem som vuxna (Sigurdardottir et al., 2012). I Sigurdardottir et al. (2012) berättar männen att de inte vågat be om professionell hjälp på grund av samhällets fördomar, men även tvivel rörande den egna maskuliniteten. Förklaringar som männen anger är att skammen utvecklas utifrån könsnormerna som talar för att sexuella övergrepp inte ska ske mot pojkar, att pojkar förväntas kunna försvara sig på ett annat sätt i jämförelse med flickor.

Själv mord

Sigurdardottir et al. (2012) analyserar långsiktiga konsekvenser av sexuella övergrepp i barndomen bland 7970 män och 9367 kvinnor där 25% av kvinnorna och 16% av männen har utsatts för sexuella övergrepp i barndomen. I studien var självmordsförsök dubbelt så vanligt bland männen som bland kvinnorna. Resultatet förklaras med att män ofta lider i tystnad, att det är mer accepterat för en kvinna att efterfråga professionell hjälp än en man

utifrån samhällets normer. Flera män i studien utvecklade posttraumatiskt stressyndrom (PTSD). Männerna beskriver att de upplevde ett konstant lidande under barndomen som präglades av en bruten självbild, koncentrationssvårigheter och andra beteendestörningar och att detta även påverkar deras vuxna liv och framtid. Många av männen berättade inte om övergreppen på grund av sociala fördomar. Det var först när de stod inför valet att avslöja sina trauman eller ta sitt eget liv för att slippa lidandet som de valde att berätta om sina barndomstrauman (Sigurdardottir et al., 2012). Männens berättelser kan ses i ljuset av de höga suicidtalerna för män som avslutar sina liv på grund av psykisk ohälsa (Sigurdardottir et al., 2012; Annerbäck et al., 2012). Majoriteten av männen i studien beskriver ett omfattande socialt lidande som inkluderar frånvaro och svårigheter att behålla ett arbete, vilket i sin tur leder till ekonomiska problem. Resterande män använde arbetet som en livlina och en flykt från verkligheten. Det dominerande skälet till varför de har valt att inte berätta om att de blivit utsatta av sexuella övergrepp i barndomen grundar sig i myten att män som varit utsatta för sexuella övergrepp kommer att utnyttja barn i framtiden (Sigurdardottir et al., 2012).

6.3.3 Undertema - Små barn

Att beakta barns ålder är betydelsefullt för att förstå hur barn hanterar våldet och på vilket sätt barn påverkas. Yngre barn löper större risk för att utsättas för övergrepp, eftersom de inte går i skolan och tillbringar största del av tiden isolerade i hemmet med sina föräldrar (Cater et al., 2015). Det är viktigt att identifiera dessa barn eftersom barn som exponeras tidigt för våld i nära relation riskerar att utveckla allvarliga problem (Miller-Graff, 2016). Yngre barn med funktionsnedsvariationer eller annan långvarig sjukdom är särskilt sårbara. Vidare förklarar Cater et al. (2015) att våld i barndomen inte bara ger allvarliga konsekvenser när barn växer upp, utan våldet kan även leda till beteendekonsekvenser som blir bestående även i vuxen ålder.

Resultatet visar att barns anknytning till föräldrarna eller andra omsorgspersoner kan utgöra både en risk och en skyddsfaktor mot våldets skadliga konsekvenser. Av Miller-Graff et al. (2016) framkommer det att anknytningen påverkas för barn som upplever våld i nära relation i barndomen och att det i sin tur påverkar den adaptiva funktionsförmågan i vuxen ålder. När ett yngre barn utsätts för våld av sina omsorgspersoner rubbas anknytningen och relationen till barnets förälder. Barns anknytning är central för hur barnet kan komma att utveckla positiva eller negativa effekter som är associerade med barnets tidigare exponering för våld i nära relation. Miller-Graff et al. (2016) visar vidare

att barn som tidigt exponeras för våld i nära relation riskerar att utveckla skadliga konsekvenser på både lång och kort sikt, men framför allt att anknytningen till minst en förälder är en viktig skyddsfaktor efter exponering för våld i nära relation. Hwang & Nilsson (2019) bekräftar betydelsen av anknytningen till minst en förälder. En allvarligt skadad anknytning uppstår om omsorgspersonen utgör ett hot för barnet i stället för att representera trygghet för barnet. Anknytningen bryts även om en förälder utsätter sitt barn för försummelse eller fysisk misshandel under detta stadie eftersom det leder till ett "känslomässigt kaos" hos barnet då barnet behöver omsorgspersonen för att överleva, samtidigt som barnet måste skydda sig från ytterligare hot (Hwang & Nilsson, 2019).

Barn som utsätts för våld under förskoleåldern riskerar att utveckla en förvrängd verklighetsuppfattning. I Cater et al. (2015) trodde hälften av barnen i studien att slagsmål förekommer i de flesta familjer och cirka 25% trodde att de själva var anledningen till våldet, medan ytterligare 25% ansåg att fysiskt våld är det enda sättet att lösa en konflikt på. Barnen riskerar också att utveckla en ambivalens där de upplever våldet som skrämmande och hotfullt samtidigt som de försöker anpassa sig efter våldet. Barn i förskoleåren är enligt Hwang och Nilsson (2019) i en utvecklingsfas där barn har extra lätt att känna skuld vid misslyckanden, är beroende av sina föräldrars respons, samt tar efter handlingar och beteenden. Miller et al. (2013) menar dessutom att barn som blivit utsatta i förskoleåldern för våld i nära relation riskerar att uppfatta våldet som mindre hotfullt ju äldre de blir. Förklaringen till detta skriver barnafrid (u.å) handlar om den normaliseringsprocess som barnet uthärdar.

Det finns även ett direkt och långsiktigt samband mellan exponering av våld i nära relation i barndomen och symptom på psykopatologi i vuxen ålder (Cater et al., 2015). Barn som utsätts för våld i nära relation utvecklar maladaptiva kognitiva mönster som kan förvärras över tid, vilket kan öka risken för negativ psykologisk utveckling och hälsa. Det är vanligt att små barn känner större självbeskyllning (Miller et al., 2013). Känslan av självskuld påverkar hela uppväxten i samband med att barnet har upplevt våld i nära relation. Dock menar Miller et al. (2013) att små barn upplever unika sårbarheter genom exempelvis mindre kontakt utanför hemmet samt brist på stöd från skolan som kan ge en insyn i barns kognitiva utveckling.

6.3.4 Undertema – Ungdomar

Flera studier visar att fysisk misshandel i barndomen, sexuella övergrepp och att bevittna våld i nära relation är faktorer som kan leda till försämrad psykisk hälsa i tonåren såväl som senare i livet. Dessutom rapporterar flickor i tidiga tonåren högre nivåer av depression och ångest än pojkar. Denna skillnad framträder i tonåren men består sedan över livet (Cater et al., 2015). De vanligaste psykiatriska problemen som är förknippade med våldsutsatthet under barndomen hos ungdomar är ångest, depression, posttraumatiskt stressyndrom, ätstörningar, sömnstörningar, självmordsförsök och annan självskada, missbruk samt beteendestörningar.

Hwang och Nilsson (2019) beskriver ungdomsåren som en omtumlande tid för barnet, både socialt och psykologiskt utifrån att barnet utvecklas från barn till vuxen på några få år. Tonårstiden är en sårbar tid och därför blir konsekvenserna av våld omfattande. Konsekvenserna kan även se olika ut utifrån att ungdomar är självständiga individer som börjar ta egna val och beslut. Om beteendekonsekvenserna av våld i nära relation innefattar missbruk, riskbeteenden och andra antisociala problem riskerar det ungdomens fortsatta syn på livet vilket kan leda till en dysfunktionellt beteende i ungdomens framtid (Hwang & Nilsson, 2019).

I ungdomsåren börjar individen att söka nya kontakter och skapa nya sociala nätverk utanför familjen. Lepistö och Paavilainen (2012) menar att det ökar risken för att ungdomen söker sig till dysfunktionella relationer som exempelvis kan innefatta alkohol och substansanvändning samt kriminalitet. En förklaring kan vara att ungdomar söker en gemenskap och ett sammanhang som de inte har möjligheten till med sin familj på grund av bristande socialt stöd i kombination med våld i nära relation (Hagborg et al., 2017). I tonåren är det också vanligt att ungdomar utvecklar sina första kärleksfulla relationer. Cater et al. (2015) menar därför på att en risk för ungdomar är att utveckla ett aggressivt beteende och själva utöva våld i sina första romantiska relationer, eftersom de själva blivit utsatta för våld i nära relation i barndomen.

Vidare förklarar Greger et al. (2015) att exponering för våld i nära relation är nära förknippat med psykiatriska diagnoser som till exempel ADHD, dystymi samt ångeststörningar som exempelvis GAD, generaliserat ångestsyndrom. Offer för våld i nära relation har högre odds att ha aktuella självmordstankar samt att någon gång ha försökt att begå självmord, särskilt vid fysisk misshandel och sexuella övergrepp inom familjen. Det är också vanligt med samsjuklighet och psykiatriska störningar (Greger et al., 2015).

Sammanfattning

Olika barn kan få olika konsekvenser av våld, detta bekräftas utifrån skillnader mellan flickor och pojkar samt små barn och ungdomar. Barns exponeringsålder har stor påverkan på utfallet av konsekvenserna. Små barn anses mer sårbara och har en större utsatthet samt drabbas av allvarligare konsekvenser av våldet (Miller-Graff et al., 2016) medan ungdomar som utvecklat sina kognitiva, sociala förmågor inte är lika påverkningbara. Dock riskerar ungdomar att utveckla dysfunktionella beteenden. Fördelen som ungdomar har, jämfört med yngre barn är att de har möjlighet att bredda sina sociala nätverk via vänskapsrelationer eller kärleksrelationer, vilket små barn inte har möjligheten till. Resultatet indikerar sammantaget att ålder har en stor påverkan på barn i olika utvecklingsstadier (Lepistö & Paavilainen, 2012; Hagborg et al., 2017). Det går även att utläsa skillnader mellan pojkar och flickor där flickor visar sig vara en mer sårbar grupp till skillnad från pojkar. Utifrån studierna kan man se att flickor och pojkar hanterar våldet olika. Till exempel visar pojkar oftare externaliserade och aggressiva beteenden medan flickor visar på internalisering och stark självskuld (Simmons, 2010; Cater et al., 2015; Greger et al., 2017). Det blir därför viktigt att se dessa skillnader, hjälpa och skydda barn på olika sätt utifrån barnets egna behov och förutsättningar. Trots att våld i nära relationer skapar bestående problem i livet för de barn som utsätts är det viktigt att belysa att det finns de barn som tar med sig positiv kraft av sina motgångar och klarar sig bra i vuxen ålder. Dessa barn kallas som tidigare nämnts av Hwang och Nilsson (2019) för maskrosbarn, genom att hantera och bearbeta händelserna har de haft förmågan och lyckats forma ett välfungerande framtida liv.

7 RESULTATSDISKUSSION

Barn som upplever våld i nära relationer är ett problem och ett växande forskningsområde. Nordiska forskare på fältet argumenterar för att barn är kompetenta samt att de känner till och påverkas av våldet på olika sätt. Varför det är viktigt att involvera barn i forskning och behandla dem som en heterogen grupp. Trots det så indikerar vår uppsats att hänsyn inte alltid tas till att barn är olika i forskningen. Det är till exempel sällsynt att nordiska forskare antar ett intersektionellt perspektiv och intresserar sig för faktorer som etnicitet och socioekonomisk status. Detta trots att det är väl känt att socioekonomiska faktorer kan utgöra en sårbarhetsfaktor. Lite hänsyn visas även då det gäller våldets konsekvenser för barn i olika åldrar, i olika utvecklingsstadier. Det är däremot vanligt förekommande att barn i nordisk forskning kategoriseras efter kön, men då utifrån barnens biologiska kön,

vilket blir problematiskt då det bidrar till att osynliggöra icke binära barn som tidigare nämnts är en extra utsatt grupp (NCK, 2018; Hafstad et al., 2020). Uppsatsen tydliggör att olika våldsformer kan få olika konsekvenser. Att ha blivit utsatt för försummelse kan exempelvis leda till bristande anpassning, medan utsatthet för fysiskt våld kan påverka hur barn beaktar konflikter i framtiden och leda till att de försöker lösa dem genom aggressivt beteende. Barn som har blivit utsatta för psykiskt våld riskerar att utveckla dåligt självförtroende och stark självskuld (Annerbäck et al., 2012; Simmons, 2010). I sammanhanget är det dock viktigt att återigen påtala att barn är olika och att det även finns barn som har motståndskraft och klarar sig bra i vuxen ålder, så kallade maskrosbarn (Hwang och Nilsson, 2019). Vi föreslår därför att forskare i framtida forskning lägger mer fokus på hur barn kan hanteras som en heterogen grupp i forskning, att de beaktar faktorer såsom etnicitet, kön, ålder och socioekonomisk status.

En del av resultatet hade vi väntat oss, utifrån vår förförståelse som socionomstudenter, annat förvånade oss mer. Vissa konsekvenser tycks vara gemensamma för flickor och pojkar. Ett förväntat resultat är att både flickor och pojkar riskerar exempelvis att utveckla intimitetsproblem från att ha upplevt sexuellt våld i barndomen (Sigurdardottir et al., 2012; Sigurdardottir & Halldorsdottir, 2012). Dock förvånade det oss hur omfattande denna konsekvens var i vardagen. Vi förväntade oss även att flickor skulle vara mer utsatta för de allra flesta våldsformer, jämfört med pojkar och vår förförståelse visade sig vara i linje med resultatet. Detta indikerar enligt oss att flickors utsatthet bör uppmärksammas ännu mer i forskningen och bland professionella inom området.

Något som ytterligare förvånade oss är hur bestående och stora konsekvenserna faktiskt kan bli för barn och även hur många barn det är som far illa genom våld i nära relation. Till skillnad från tidigare forskning som visar att det främst är pojkar som tar till alkohol och annan substansanvändning samt utför aggressiva beteenden efter att ha upplevt våld i nära relation (Greger et al., 2017) indikerar vår uppsats att även flickor tenderar att utveckla ett aggressivt beteende och konsumera alkohol och droger, samt att det är vanligt förekommande att pojkar lider av psykisk ohälsa och självmordstankar. En aspekt som därför bör diskuteras i ökad utsträckning är uppfattningar och stereotypifiering av könsnormer. Exempelvis nämner Sigurdardottir et al. (2012) att det är vanligt förekommande att män inte berättar om att de blivit utsatta för sexuella övergrepp i barndomen på grund av föreställningar om att pojkar bör kunna "försvara" sig. Att många pojkar och män lider i det tysta och inte talar om sina upplevelser kan även bidra till att förklara antalet självmord bland pojkar. För flickor, kvinnor är det mer socialt accepterat

att efterfråga professionell hjälp (Lepistö & Paavolainen, 2012). Det är även viktigt att inte tillskriva flickor och pojkar könsbundna egenskaper. Simmons (2010) beskriver exempelvis flickor som mer "känsliga" trots att vi kan se att flickor utsätts för högre allvarlighetsgrad av våld i nära relation. I och med att våld i nära relation alltjämt är ett omfattande samhällsproblem är det av största vikt att professionella inom socialtjänsten och andra verksamheter som möter barn kan identifiera dessa barn så att de kan skyddas från våldets kort- och långsiktiga konsekvenser (Cater et al., 2015; Annerbäck et al., 2012) som beteendemässiga, sociala och psykiska problem, så att de kan fungera väl i vuxen ålder (Thoresen et al., 2015). Avslutningsvis ser vi ett behov av att i ökad utsträckning ta barns rätt till deltagande på största allvar och att prioritera deras medverkan både i forskning och i det praktiska sociala arbetet.

8 METODDISKUSSION

Scoping review tillåter skribenten använda olika vetenskapliga artiklar och material. Då vi snabbt insåg att forskningen av konsekvenser på barns beteende i Norden var begränsad utifrån ett intersektionellt perspektiv ansåg vi att en scoping review kan vara en passande metod i vår uppsats. Uppsatsen innehåller både kvalitativa och kvantitativa studier. Vårt syfte har inte varit att ställa de olika studierna mot varandra utan snarare att diskutera och lyfta innehållet utifrån ett barndomssociologiskt, intersektionellt perspektiv. Studiernas metod blir därför av underordnad betydelse. Vi argumenterar i stället för att pålitligheten till och med blir stärkt i och med att både de kvalitativa och de kvantitativa studierna kommer fram till liknande resultat.

För att säkerhetsställa våra vetenskapliga artiklars kvalitet har vi gjort en noggrann kvalitetsgranskning (Arksey & O'Malley, 2005). Artiklarnas kvalitet granskades genom Willmans et al. (2006) granskningsmall där samtliga artiklar visar på hög kvalitet. Studierna har hög pålitlighet, trovärdighet, överförbarhet och styrka att konfirmera eftersom de är kvalitetsgranskade genom peer review.

I arbetet med vår uppsats har vi strävat efter att tillämpa en noggrann och metodisk struktur, att tydligt redogöra för alla moment i analysen. Materialet har granskats av två parter vilket stärker trovärdigheten och autenticiteten i uppsatsen då det är ett sätt att undvika missförstånd och förvrängningar (Bryman, 2018). Det går att problematisera den begränsade tiden som vi haft för en scoping-review (Arksey & O'Malley, 2005). Vi har i vår uppsats fokuserat främst på forskningen inom ämnet genom vetenskapliga artiklar, om

möjligheten till mer tid hade funnits skulle vi ha kunnat analysera fler databaser och forskning över kunskapsläget. Intressant hade det då varit att utveckla uppsatsens omfattning. Våra utvalda artiklar har varit begripliga och tydliga att förstå vilket stärker meningsfullheten i vår uppsats eftersom det är mer troligt att vi har tolkat artiklarnas innehåll i linje med forskarnas resultat (Bryman, 2018).

Utifrån intresse var syftet att fokusera på nordisk forskning, därför gjordes ett medvetet val att exkludera andra länder. Vårt urval går att se som både en styrka och en svaghet. En styrka är att vi inkluderar så mycket relevant material som möjligt på ett begränsat område vilket gör att vi kan gå in djupare i ämnet och på så sätt visar resultatet på en mer samstämmig bild av verkligheten. De socioekonomiska och demografiska förhållandena i de nordiska länderna har likheter med varandra och har snarlika välfärdssystem. Alla nordiska länder har genom ett barnskydd, barnfokuserat och familjeorienterat perspektiv ett visst förhållningsätt till hur man behandlar barnens rättigheter (Andersson & Sallnäs, 2019). Det går därför att förvänta sig ett resultat som är tillämpligt i de aktuella länderna. Ur ett representativt synsätt går det dock att se att det nordiska synsättet är överrepresenterat och bidrar till att osynliggöra forskning från länder utanför Norden. På grund av uppsatsens avgränsningar kan inte dess resultat generaliseras till länder utanför Norden.

En ytterligare svaghet i artiklarna är att de inte framgår vilka barn som är inkluderade, i stället klumpas barnen samman i "svenska, norska, danska, finska och isländska" medborgare. Vi vet därför inte huruvida urvalet inkluderar nordiska utrikesfödda eller om nordiska inlands födda är överrepresenterade, vilket kan ha en påverkan på utfallet i resultatet. Vi kan därför heller inte säga att vårt resultat är generaliserbart för alla barn i Norden. I vår uppsats har vi inkluderat vetenskapliga artiklar mellan åren 2010 och 2017. Intentionen var att använda så aktuellt material som möjligt. Eftersom barn som har upplevt våld i nära relation är ett relativt nytt forskningsområde såg vi att det fanns tillgängligt material och forskning inom området, däremot har det inte forskats lika mycket på barn utifrån barns perspektiv (Åkerlund, 2017).

I vår forskningsprocess behövde vi göra undantag i form av snöbollsurval. Två av fyra artiklar som togs fram genom snöbollsurval hamnade utanför våra inklusionskriterier. Dock argumenterar vi för att dessa artiklar är bärande för att förklara och utveckla vissa delar av resultatet (Simmons, 2010; Miller et al., 2014).

En orsak till att nordisk forskning som är direkt inriktat på barn inte görs i samma omfattning kan vara att barn är ett etiskt känsligt ämne. En annan orsak är att våldet är

komplext och kan ske isolerat (Åkerlund, 2017). Det kan därmed bli svårt att nå barn som utsätts för våld i nära relation, särskilt om familjen har ett begränsat socialt nätverk. Det är därför viktigt att arbeta förebyggande för att kunna uppmärksamma barn som far illa då det sker en underrapportering av anmälningar om våld (Ahnlund et al., 2020). Genom att ta hänsyn till och fråga barn om våldet genom anpassade metoder och arbetssätt blir det lättare för barn att öppna upp sig och vi kan därmed synliggöra våldet.

9 SLUTSATS

Barn får skadliga konsekvenser av våld i nära relationer. Konsekvenserna riskerar att bli bestående. En viktig slutsats är därför att det krävs god och större kunskap hos professionella och myndigheter som möter barn för att kunna förebygga våld mot barn i nära relation och skydda barnen innan våldet eskalerar. Professionella bör visa hänsyn till barns förutsättningar och egenskaper såsom exempel ålder, kön, socioekonomiska status. Alla barn är olika och våld i nära relation är ett komplext område, detta bör tas på största allvar. Barnen ska beaktas utifrån barnets bästa och de har rätt att bemötas som de unika individer de är. Ett barn som far illa av våld i nära relation är ett barn för mycket.

Litteraturförteckning

- Ahnlund, Andersson, T., Snellman, F., Sundström, M., & Heimer, G. (2020). Prevalence and Correlates of Sexual, Physical, and Psychological Violence Against Women and Men of 60 to 74 Years in Sweden. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(5-6), 1539–1561. <https://doi.org/10.1177/0886260517696874>
- Andersson, G. (2019). Om yngre barn i socialt arbete. I G. Andersson, I. Höjer, M. Sallnäs, & Y. Sjöblom (Red.), *När samhället träder in – Barn, föräldrar och social barnavård*. (s. 105-132). Studentlitteratur.
- Andersson, G., & Sallnäs, M. (2019). Social barnavård och barns utsatthet. I G. Andersson, I. Höjer, M. Sallnäs, & Y. Sjöblom (Red.), *När samhället träder in – Barn, föräldrar och social barnavård*. (s. 25–44). Studentlitteratur.
- Annerbäck, E.M, Sahlqvist, L., Svedin, C. G., Wingren, G., & Gustafsson, P. A. (2012). Fysisk misshandel av barn och samtidighet av andra typer av barnmisshandel i Sverige - Samband med hälsa och riskbetenden. *Barnmisshandel och försummelse*, 36 (7-8), 585-595. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2012.05.006>
- Annerbäck, Wingren, G., Svedin, C., & Gustafsson, P. (2010). Prevalence and characteristics of child physical abuse in Sweden - findings from a population-based youth survey: Prevalence and characteristics of child physical abuse. *Acta Paediatrica*, 99(8), 1229–1236. <https://doi.org/10.1111/j.1651-2227.2010.01792.x>
- Arksey, H. and O'Malley, L. (2005) Scoping studies: towards a methodological framework, *International Journal of Social Research Methodology*, 8, 1, 19-32.
- Barnafrid (u.å) *Ny rapport från Barnafrid om försummelse. [Linköping Universitet]. Hämtad 8 april, 2023 från* <https://liu.se/forskning/barnafrid/forsummelse-en-form-av-vald-mot-barn>
- Barnafrid. (u.å). *Risikfaktorer och skyddsfaktorer för barn som blir utsatta för våld*. Hämtad 6 april, 2023 från <https://barnafrid.se/kunskapsportal/kurs/kurs-barnvald/kapitel-2/risikfaktorer-och-skyddsfaktorer-for-barn-som-blir-utsatta-for-vald/>
- Barnafrid. (2022). *Vad är försummelse?* Hämtad 6 april, 2023, från <https://barnafrid.se/kunskapsportal/kurs/kurs-barnvald/psykiskt-vald-och-forsummelse/vad-ar-forsummelse/>
- Broberg, A., Almqvist, L., Axberg, U., Grip, K., Almqvist, K., Sharifi, U., Cater, Å-K., Forssell, A., Eriksson, M., Iversen. (2011). *Stöd till barn som bevittnat våld mot mamma. Resultat från en nationell utvärdering. [Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Örebro universitet, Uppsala universitet]. DiVA.* <http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:534375/FULLTEXT01.pdf>
- Brottsförebyggande rådet, Brå. (2022). Barnmisshandel. Hämtad från 5 april, 2023 från <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/barnmisshandel.html>
- Brottsförebyggande rådet, Brå. (2014). Rapport 2014:8. *Brott i nära relationer. En nationell kartläggning*. Hämtad från 5 april, 2023 från https://bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf
- Brottsförebyggande rådet (2023) Våld i nära relationer. Hämtad 5 april, 2023, från <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-i-nararelationer.html>

- Brottsoffermyndigheten. (u.å). *Våld och hot i nära relation. Riktat mot barn. Inklusivt grov fridskränkning*. Hämtad 6 april, 2023, från <https://www.brottsoffermyndigheten.se/referatsamling/referat-till-och-med-ar-2020/vald-och-hot-i-nara-relation-riktat-mot-barn/>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber AB
- Cater-Källström (2014). *Trappan-modellen för barn som upplevt våld i sin familj. Reflektioner utifrån olika perspektiv*. Hämtad 19 april 2023 från: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:699025/FULLTEXT01.pdf>
- Cater, Å.-K., Andershed, A.-K., & Andershed, H. (2014). Youth victimization in Sweden: Prevalence, characteristics and relation to mental health and behavioral problems in young adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 38(8), 1290–1302. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.03.002>
- Cater, Å., Miller, L. E., Howell, K. H., & Graham-Bermann, S. (2015). Childhood Exposure to Intimate Partner Violence and Adult Mental Health Problems: Relationships with Gender and Age of Exposure. *Journal of Family Violence*, 30(7), 875-886. <https://doi.org/10.1007/s10896-015-9703-0>
- Cronin, Murphy, S., & Elklit, A. (2016). Investigating the relationship between childhood maltreatment and alcohol misuse in a sample of Danish young adults: Exploring gender differences. *Nordisk Alkohol- & Narkotikatidskrift : NAT*, 33(3), 287–298. <https://doi.org/10.1515/nsad-2016-0022>
- Dijkers, M., 2015. What is a Scoping Review?. *KT Update*, 4(1).
- Digitalkvinnofrid. (2020). *Digitalt våld – Begreppsdefinition*. Hämtad 6 april, 2023 <https://www.digitalkvinnofrid.se/digitalt-vald/>
- Ellonen, Piispa, M., Peltonen, K., & Oranen, M. (2013). Exposure to Parental Violence and Outcomes of Child Psychosocial Adjustment. *Violence and Victims*, 28(1), 3–15. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.28.1>
- Eriksson-Barajas, K., Forsberg, C., Wengström, Y., & Forsberg, C. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap : vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar* (1. utg.). Natur & Kultur.
- Friberg, F. (2006). *Dags för uppsats*. Studentlitteratur AB
- Graham-Bermann, S. A., Cater, Å. K., Miller-Graff, L. E., & Howell, K. H. (2017). Adults' explanations for intimate partner violence during childhood and associated effects. *Journal of Clinical Psychology*, 73(6), 652-668. <https://doi.org/10.1002/jclp.22345>
- Greger, H. K., Myhre, A. K., Klöckner, C. A., & Jozefiak, T. (2017). Childhood maltreatment, psychopathology and well-being: The mediator role of global self-esteem, attachment difficulties and substance use. *Child Abuse & Neglect*, 70, 122-133. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.06.012>
- Greger, H. K., Myhre, A. K., Lydersen, S., & Jozefiak, T. (2015). Previous maltreatment and present mental health in a high-risk adolescent population. *Child Abuse & Neglect*, 45, 122. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.05.00>

- Hafstad, G. S., Sætren, S., Myhre, M. C., Bergerud-Wichstrøm, M., & Augusti, E. M. (2020). The epidemiology of child maltreatment and its association with mental and somatic health in Norwegian teenagers – a national survey among 9240 12-16-year olds. *European Journal of Public Health, Suppl.5*, 30
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckaa165.748>
- Hagborg, J. M., Tidefors, I., & Fahlke, C. (2017). Gender differences in the association between emotional maltreatment with mental, emotional, and behavioral problems in Swedish adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 67, 249-259.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.033>
- Hwang, P., & Nilsson, B. (2019). *Utvecklingspsykologi*. Natur & Kultur
- Högskolebiblioteket Jönköping University. (u.å.) Hämtad: 10 maj, 2023.
<https://ju.se/bibliotek.html>
- Interpellation 2020/21:455. *Våld i nära relationer*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/interpellation/vald-i-nara-relationer_H810455
- James, A. (2007). Giving Voice to Children's Voices: Practices and Problems, Pitfalls and Potentials. *American Anthropologist*, 109(2), 261–272.
<https://doi.org/10.1525/aa.2007.109.2.261>
- James, Allison, Jencks, Chris och Prout, Alan (1998) *Theorizing Childhood*. Cambridge: Policy Press.
- James, Allison och Prout, Alan (red.) (1990) *Constructing and Reconstructing Childhood: Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*. London: The Falmer Press
- Jämställdhetsmyndigheten (u.å.) *Grooming - Sexuell exploatering av barn*. Hämtad 5 april, 2023, från <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/grooming/>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022). *Intersektionalitet*. Hämtad 12 april 2023 från. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/intersektionalitet/>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2021). *Mäns våld mot kvinnor. Fakta och statistik*. Hämtad 14 april, 2023 <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/fakta-och-statistik/>
- Kunskapsguiden. (2022). *Vad är våld i nära relationer?*. Hämtad 16 april, 2023 <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/vad-ar-vald-i-nara-relationer/>
- Landberg, Å., Jernbro, C., Janson, S. (2017) *Våld löser inget. Sammanfattning av en nationell kartläggning om våld mot barn*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset. <https://allmannabarnhuset.se/product/vald-loser-inget/>
- Lepistö, S., & Paavilainen, E. (2012). The Association Between Child Maltreatment and Coping Strategies Among Finnish 9th Graders. *Child Welfare*, 91(6), 103-23.
<http://proxy.library.ju.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/association-between-child-maltreatment-coping/docview/1509394879/se-2>

- Leppäkoski, Vuorenmaa, M., & Paavilainen, E. (2021). Psychological and physical abuse towards four-year-old children as reported by their parents: A national Finnish survey. *Child Abuse & Neglect*, *118*, 105127–105127.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105127>
- Lundgren, Eva (2004) Våldets normaliseringsprocess. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).
<https://www.roks.se/har-finns-kunskap/normaliseringsprocessen>
- Mattsson, T. (2015). *Intersektionalitet i socialt arbete*. Gleerups.
- Miller-Graff, L., Cater, Å. K., Howell, K. H., & Graham-Bermann, S. (2016). Parent-child warmth as a potential mediator of childhood exposure to intimate partner violence and positive adulthood functioning. *Anxiety, Stress, and Coping*, *29*(3), 259-273.
<https://doi.org/10.1080/10615806.2015.102803>
- Miller, Howell, K. H., & Graham-Bermann, S. A. (2014). Developmental Changes in Threat and Self-Blame for Preschoolers Exposed to Intimate Partner Violence (IPV). *Journal of Interpersonal Violence*, *29*(9), 1535–1553.
<https://doi.org/10.1177/0886260513511533>
- Nationalencyklopedin (2013). *Barn*. Hämtad 16 maj 2023
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/barn>
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (2023). *Barn som upplever våld*. Hämtad 5 april, 2023
<https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/barn-som-upplever-vald/barn-som-upplever-vald/>
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. NCK-rapport 2014:1. [Uppsala universitet].
<https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/487/nck-rapport-vald-och-halsa-2014-1.pdf>
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (NCK, 2023b). *Våldets uttryck och mekanismer*. Hämtad 5 april, 2023, från <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nararelationer/valdets-uttryck-och-mekanismer/>
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (2018.) *Våld mot hbtq-personer – en forsknings- och kunskapsöversikt. Redovisning av regeringsuppdrag i Regleringsbrev för budgetåret 2017 avseende Uppsala universitet*. NCK-rapport 2018. [Uppsala universitet].
https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/599/V%C3%A5ld%20omot%20hbtq-personer%20-%20en%20forsknings-%20och%20kunskaps%C3%B6versikt_NCK-rapport_2018_1.pdf
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (NCK, 2023a). *Ämnesguider om våld i nära relationer*. Hämtad 5 april, 2023, från <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nararelationer/#:~:text=V%C3%A5ld%20i%20n%C3%A4ra%20relationer%20k%C3%A4nnetecknas%20av%20att%20den,i%20allvar%20och%20intensitet%20ju%20%C3%A4ngre%20relationen%20p%C3%A5g%C3%A5r.>

- Nilsson, D., & Tingberg, T. (2020). *Kunskapsöversikt om försummelse*. Barnafrid - Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn. Medicinska fakulteten, Institution för Biomedicinska och kliniska vetenskaper. [Linköpings universitet]. <https://barnafrid.se/kunskapsportal/wp-content/uploads/2022/01/kunskapsöversikt-om-försummelse-final-1.pdf>
- Prop. 2020/21:170. *Barn som bevittnar våld*. <https://www.regeringen.se/contentassets/4f62329712044d1680bbe1a61364d04c/barn-som-bevittnar-brott-prop.-202021170>
- Segersten, K. (2012). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I Friberg, F. (Red.), *Dags för uppsats-vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (s. 111–119). Studentlitteratur.
- SFS 2023:257 *Brottsbalken* https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700
- SFS 2022:1034 *Socialtjänstlagen* https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453
- SFS 2003:46 *Lagen om etikprovning av forskning som avser människor*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460
- SFS 2018:1197 *Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*. https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197
- Sigurdardottir, S., Halldorsdottir, S., & Bender, S. (2012). Deep and almost unbearable suffering: Consequences of childhood sexual abuse for men's health and well-being. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 26(4), 688–697. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2012.00981.xv>
- Sigurdardottir, & Halldorsdottir, S. (2013). Repressed and silent suffering consequences of childhood sexual abuse for women's health and well-being. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 27(2), 422–432. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6712.2012.01049.x>
- Simmons, K. (2010). Gender Differences in the Appraisal of Violent Crime Experiences: A Qualitative Study. *Victims & Offenders*, 5(4), 371–387. <https://doi.org/10.1080/15564886.2010.509664>
- Socialstyrelsen. (2014). *Barn som far illa eller riskerar att fara illa. En vägledning för hälso-och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar*. Rapport 2014-10 4. https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2014-10-4.pdf?preview_generated=True
- Socialstyrelsen. (2020). *Barnets rättigheter och barnkonventionen*. Hämtad 5 april, 2023, från <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barnets-rattigheter-och-barnkonventionen/>

- Socialstyrelsen. (u.å.). *Våld i nära relationer*. Hämtad 5 april, 2023, från <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>
- Socialstyrelsen. 2022. *Våld mot barn*. Hämtad 7 april, 2023, från <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/vald-mot-barn/>
- SOU 2022:70. *En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn*. https://www.regeringen.se/contentassets/27340f3a96404791bf2c2b6011f98778/sou-2022_70_volym-1.pdf
- SOU 2019:32. *Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord*. <https://www.regeringen.se/contentassets/8ab4b9ab80784ad598d3259919130958/straffrattsligt-skydd-for-barn-som-bevittnar-brott-mellan-narstaende-samt-mot-uppmaning-och-annan-psykisk-paverkan-att-bega-sjalvmord-sou-2019-32.pdf>
- Thoresen, S., Myhre, M., Wentzel-Larsen, T., Aakvaag, H. F., & Hjerdal, O. K. (2015). Violence against children, later victimisation, and mental health: A cross-sectional study of the general Norwegian population. *European Journal of Psychotraumatology*, 6, 12. <https://doi.org/10.3402/ejpt.v6.26259>
- Unicef. (u.å.). *Barnkonventionen i fullständig version*. Hämtad 10 april 2023, från <https://www.unicef.fi/vart-arbete/barnets-rattigheter/barnkonventionen/barnkonventionen-i-fullstandig-version/>
- Widom, CS, Wilson, H W, 2015, Intergenerational transmission of violence, in J Lindert, I, Levav, eds, *Violence and mental health: Its manifold faces*, New York: Springer, 27–4
- Willman, A., Stoltz, P., & Bahtsevani, C. (2006). *Evidensbaserad omvårdnad: en bro mellan forskning klinisk verksamhet*. Studentlitteratur
- Åkerlund, N. (2017). *Barns relationer i våldets närhet. Respons, positioner och möjligheten till barns röst*. [Linköpings universitet]. DiVA. <https://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1077804/FULLTEXT01.pdf>

Bilagor

Tabell 4

Databas, datum, sökkord och avgränsningar	Antal träffar	Efter titelgranskning	Antal dubletter	Efter abstractgranskning	Till resultat
Sociological abstract, 2023-03-31					
<i>Sökkord:</i> abstract(Child* OR Kid* OR "young child*" OR Bab* OR Toddle* OR Childhood) AND noft("behaviour consequence*" OR Trauma* OR PTSD OR "Mental illness" OR "coping strategies" OR "Deviant behaviour" OR Habit* OR "Self destructive behaviour" OR "Social behaviour" OR "Sexual behaviour" OR health OR "Child development" OR "Psychological behaviour" OR "Psychological consequence*" OR "Social consequence*" OR "sociological consequence*") AND noft("Domestic violence" OR "Psychological violence" OR "Physical violence" OR "Sexual Violence" OR "Neglect Violence" OR "Family violence" OR "Child abuse") AND abstract(Sweden OR Norway OR Finland OR Denmark OR Scandinavia OR Swedish OR Finnish OR "Nordic count*" OR Danish OR Norwegian)	229	62	12	19	4
PsycInfo, 2023-03-31					
<i>Sökkord:</i> abstract(Child* OR Kid* OR "young child*" OR Bab* OR Toddle* OR Childhood) AND noft("behaviour consequence*" OR Trauma* OR PTSD OR "Mental illness" OR "coping strategies" OR "Deviant behaviour" OR Habit* OR "Self destructive behaviour" OR "Social behaviour" OR "Sexual behaviour" OR health OR "Child development" OR "Psychological behaviour" OR "Psychological consequence*" OR "Social consequence*" OR "sociological consequence*") AND noft("Domestic violence" OR "Psychological violence" OR "Physical violence" OR "Sexual Violence" OR "Neglect Violence" OR "Family violence" OR "Child abuse") AND abstract(Sweden OR Norway OR Finland OR Denmark OR Scandinavia OR Swedish OR Finnish	334	42	5	17	4

OR "Nordic count*" OR Danish OR Norwegian)					
Social abstract, 2023-04-17					
Sökord: abstract(Teenage* OR Youth OR "Young adults" OR Adolescence) AND noft("behaviour consequence*" OR Trauma* OR PTSD OR "Mental illness" OR "coping strategies" OR "Deviant behaviour" OR Habit* OR "Self destructive behaviour" OR "Social behaviour" OR "Sexual behaviour" OR health OR "Child development" OR "Psychological behaviour" OR "Psychological consequence*" OR "Social consequence*" OR "sociological consequence*") AND noft("Domestic violence" OR "Psychological violence" OR "Physical violence" OR "Sexual Violence" OR "Neglect Violence" OR "Family violence" OR "Child abuse") AND abstract(Sweden OR Norway OR Finland OR Denmark OR Scandinavia OR Swedish OR Finnish OR "Nordic count*" OR Danish OR Norwegian)	57	15	2	11	3
PsycInfo, 3023-04-17					
abstract(Teenage* OR Youth OR "Young adults" OR Adolescence) AND noft("behaviour consequence*" OR Trauma* OR PTSD OR "Mental illness" OR "coping strategies" OR "Deviant behaviour" OR Habit* OR "Self destructive behaviour" OR "Social behaviour" OR "Sexual behaviour" OR health OR "Child development" OR "Psychological behaviour" OR "Psychological consequence*" OR "Social consequence*" OR "sociological consequence*") AND noft("Domestic violence" OR "Psychological violence" OR "Physical violence" OR "Sexual Violence" OR "Neglect Violence" OR "Family violence" OR "Child abuse") AND abstract(Sweden OR Norway OR Finland OR Denmark OR Scandinavia OR Swedish OR Finnish OR "Nordic count*" OR Danish OR Norwegian)	65	13	0	9	2

Tabell 5

Nr.	Författare, tidskrift, land, år, databas	Titel	Syfte	Metod/design/analys Antal barn (N), Kön, ålder	Huvudfynd	Kvalitet
1	Greger, H. K., Myhre, A. K., Klöckner, C. A., & Jozefiak, T. <i>Child & Neglect</i> 70, 122-133. (2017) Norge PsycInfo	Childhood maltreatment, psychopathology and well-being: The mediator role of global self-esteem, attachment difficulties and substance use.	The main objective of this study was to explore the impact of self-reported maltreatment on the prevalence and comorbidity of psychiatric disorders in a high-risk adolescent population. All participants have a baseline of broken relations and experiences of adverse family functioning	Semi-Strukturerade psykiatriska intervjuer Kvantitativ statistisk analys N=400 Antal flickor: 230 Antal pojkar: 170 Åldersspann: 12-20 år vid undersökning Exponeringsålder: Framgår som "barndomen"	Childhood maltreatment is known to be associated with a broad variety of psychopathology and deteriorated well-being in adolescent populations. In the present nationwide study, we aimed to explore global self-esteem, attachment difficulties and substance use as possible mediators of these associations in a high-risk adolescent population.	Hög
2	Graham-Bermann, S. A., Cater, Å. K., Miller-Graff, L. E., & Howell, K. H. <i>Journal of Clinical Psychology</i> , 73(6), 652-668. (2016) Sverige Sociological abstracts	Adults explanations for intimate partner violence during childhood and associated effects.	Exposure to intimate partner violence (IPV) is known to challenge children's optimal development. This study sought to associate participants' beliefs about IPV held during childhood with their adjustment as adults, and to compare their beliefs from childhood to their beliefs in early adulthood	Strukturerade intervjuer och frågeformulär Beskrivande statistik och regressionsanalys N=703 Antal flickor: 401 Antal pojkar: 302 Åldersspann: 20-24 år vid undersökning. Exponeringsålder: Framgår som "barndomen"	The most common explanations for IPV were that the perpetrator suffered from physical or mental illness, had relationship problems, or was distressed. Participants were less likely to blame themselves for IPV or to believe that the perpetrator was cruel when they were adults, compared to their reports of themselves as children. Women were more likely to attribute mental or physical illness as the cause of the perpetrator's IPV.	Hög
3	Annerbäck, Wingren, G., Svedin, C., & Gustafsson, P. (2010). <i>Acta Paediatrica</i> , 99(8), 1229-1236. (2010) Sverige PsycInfo	Prevalence and characteristics of child physical abuse in Sweden - findings from a population-based youth survey	To examine prevalence rates of child physical abuse perpetrated by a parent/caretaker, abuse characteristics and the extent of disclosures. Many severe acute and long-term consequences are associated with violence against children; for example, physical injuries that can lead to long-term physical illness, psychiatric symptoms and illness as well as psycho-social problems	Tvårsnittsstudie med enkät Statistisk analys via SPSS. Regressionsanalys. N= 8494 Antal flickor: Framgår ej tydligt Antal pojkar: Framgår ej tydligt Åldersspann vid undersökning: 13-17 år Exponeringsålder: Framgår som "barndomen"	The results from this study confirmed that CPA is associated with several risk factors on different levels which can indicate stress and strain on the family (2,9). There seemed to be a dose-response effect insofar as that the children reporting that they had been hit more than once generally reported higher numbers of risk factors. In the crude analyses, there were strong correlations between almost all of the risk factors asked for in this survey and exposure of CPA	Hög

4	Cater, A. K., Miller, L. E., Howell, K. H., & Graham-Bermann, S. <i>Journal of Family Violence</i> , 30(7), 875-886. (2015) Sverige PsycInfo	Childhood Exposure to Intimate Partner Violence and Adult Mental Health Problems: Relationships with Gender and Age of Exposure	This article examines childhood exposure to intimate partner violence (IPV). It also acknowledges the range of violence that many children experience, as well as their own victimization as a part of violent altercations between adults	Strukturerade intervjuer och frågeformulär Beskrivande statistik, regressionsanalys samt multipel regressionsanalys N= 2500 Antal flickor: 1315 Antal pojkar: 1185 Åldersspann vid undersökning 20-24 år Exponeringsålder: Framkommer som "barndom"	Exposure was more common among women, who were also younger at first exposure and exposed to more severe violence than men. Both exposure and severity of IPV were related to all mental health problems examined. The interaction of IPV exposure and gender, while significant, explained relatively little of the variance in mental health problems	Hög
5	Lepistö, S., & Paavilainen, E. <i>Child Welfare</i> , 91(6), 103-23. (2012) Finland Sociological abstracts	The Association Between Child Maltreatment and Coping Strategies Among Finnish 9th Graders.	The aim of this study was to describe coping with experiences of different types of maltreatment among Finnish ninth-grade adolescents. The purpose of the study is to increase knowledge about adolescents coping with child maltreatment, and to create a standard of activity to identify and help these adolescents	Kvantitativ enkätundersökning Statistiska analyser via SPSS N=1028 Antal flickor: 534 Antal pojkar: 494 Åldersspann vid undersökning 14-17 år Exponeringsålder: 15 år	The examination of the association between different types of violence and coping showed that symbolic aggression was associated with problem-solving and sought social support. It was also associated with keeping to themselves and experiencing self-blame. The most frequent coping strategy used by adolescents experiencing mild violence was wishful thinking	Hög
6	Ellonen, N., Piispa, M., Peltonen, K., & Oranen, M. <i>Violence and Victims</i> , 28(1), 3-15. (2013). Finland Sociological abstracts	Exposure to Parental Violence and Outcomes of Child Psychosocial Adjustment.	This study examines the effects of witnessing and experiencing physical violence at home on the psychosocial adjustment of children. Children who both witnessed and personally experienced physical violence exhibited the highest levels of adjustment problems	Kvantitativ enkätundersökning Regressionsanalys N= 13459 Antal flickor: 6729 Antal pojkar: 6729 Åldersspann vid undersökning 12-16 år Exponeringsålder: Framgår som "barndomen"	There is strong evidence suggesting that these two often also overlap: Children who witness violence in the family are also more likely to be abused at home (Bourassa, 2007; Herrenkohl, Sousa, Tajima, Herrenkohl, & Moylan, 2008). Children who have witnessed domestic violence and who also have been its victims tend to fare worse later in life than children who have experienced only one or none of these adversities	Hög
7	Sigurdardottir, S., Halldorsdottir, S., & Bender, S. <i>Scandinavian Journal of Caring Sciences</i> , 26(4), 688-697 (2012) Island PsycInfo	Deep and almost unbearable suffering: Consequences of childhood sexual abuse for men's health and well-being.	Previous studies indicate that childhood sexual abuse can have extensive and serious consequences. The aim of this research was to do a qualitative study of the consequences of childhood sexual abuse for Icelandic	Kvalitativa intervjuer Tematisk analys N=7 Antal tjejer: 0 Antal pojkar: 7 Åldersspann vid undersökning 30-55 år Exponeringsålder: 4-5 år	The men's experienced sufferings during childhood were characterized by broken self-image, indisposition, bullying, learning disabilities, misdemeanour crimes, hyperactivity and risk behaviour. They began drinking in their teen years in	Hög

			men's health and well-being		which they found desired escape and numbness.	
8	Hagborg, J. M., Tidefors, I., & Fahlke, C. <i>Child Abuse & Neglect</i> , 67, 249-259. (2017) Sverige Sociological abstracts	Gender differences in the association between emotional maltreatment with mental, emotional, and behavioral problems in Swedish adolescents.	The aim of this study was to examine the effect of emotional maltreatment on mental health and mental well-being in a general population of Swedish 12- to 13-year old girls and boys.	Frågeformulär Statistisk analys via SPSS. N = 1134 elever Antal flickor: Framgår ej tydligt Antal pojkar: Framgår ej tydligt Åldersspann vid undersökning: 12-13 år Exponeringsålder: 12-13 år	The main finding was that emotional maltreatment had a negative impact on mental health and mental well-being in the 12–13 year old girls and boys investigated in this study. In fact, both emotional neglect and emotional abuse had significant effects on all outcome variables (i.e. internalizing, externalizing and psychosomatic symptoms, and mental well-being).	Hög
9	Annerbäck, E., Sahlqvist, L., Svedin, C. G., Wingren, G., & Gustafsson, P. A. <i>Child Abuse & Neglect</i> , 36 (7-8), 585. (2012) Sverige PsycInfo	Child physical abuse and concurrence of other types of child abuse in Sweden—Associations with health and risk behaviors	The main objective of this study was to investigate the relationship between child physical abuse (CPA) perpetrated by parents/caregivers and physical health problems, mental health problems and risk-taking behaviors among Swedish adolescents	Tvårsnittsstudie med enkät Regressionsanalys N = 7 262 Antal flickor: Framgår ej tydligt Antal pojkar: Framgår ej tydligt Åldersspann vid undersökning: 15-17 år Exponeringsålder: Framgår som "barndomen"	This study has its focus on violence perpetrated by a parent or other caregivers, as there are reasons to believe that this causes damage in different ways than does violence against children executed by other adults. Attachment theory provides a basic and universal explanation of implications of CPA and also points to the difference between being exposed to violence by parents and to violence committed by other adults. If the person who should represent <i>the Secure Base</i> for a child is the same person who hurts the child this will seriously harm the vital relationship between child and parent.	Hög
10	Thoresen, S., Myhre, M., Wentzel-Larsen, T., Aakvaag, H. F., & Hjemdal, O. K. <i>European Journal of Psychotraumatology</i> , 6, 12. (2015) Norge Sociological abstracts	Violence against children, later victimisation, and mental health: A cross-sectional study of the general Norwegian population	To estimate the associations between various types of childhood and adult violence exposure, and their combined associations to adult mental health.	Tvårsnittsstudie med telefonundersökning Statistiska analyser via SPSS N = 4 527 Flicka: 2038 Pojke: 2489 Åldersspann vid undersökning: 30-40 år Exponeringsålder: Framgår som "barndomen"	Childhood violence in all its forms was a risk factor for victimisation in adulthood. Adult anxiety/depression was associated with both the number of violence categories and the type of childhood violence experienced. A broad assessment of childhood and adult violence exposure is necessary both for research and prevention purposes.	Hög

11	Cronin, S., Murphy, S., & Ask, E. <i>Nordic Studies on Alcohol and Drugs</i> , 33(3), 287-298. (2016) Danmark Sociological abstracts	Investigating the relationship between childhood maltreatment and alcohol misuse in a sample of Danish young adults: Exploring gender differences	This study examined the relationship between alcohol misuse and different types of childhood maltreatment in a sample of young adults while controlling for post-traumatic stress disorder (PTSD) symptoms and current mental disorders. This study further examined if these associations were different for males and females	Strukturerade intervjuer Statistiska analyser via SPSS. Bivariat analys och regressionsanalys N=2980 Flicka: 1425 Pojke: 1555 Åldersspann vid undersökning: 24 år Exponeringsålder: Framgår som "ungdomar"	A significant relationship was found between the child maltreatment and alcohol misuse. This relationship was significantly stronger for maltreated women, which identifies a gap in the literature. High associations between maltreatment and alcohol misuse in females may suggest alcohol is used as a coping strategy following childhood maltreatment	Hög
12	Greger, H. K., Myhre, A. K., Lydersen, S., & Jozefiak, T. <i>Child Abuse & Neglect</i> , 45, 122. (2015) Norge Sociological abstract	Previous maltreatment and present mental health in a high-risk adolescent population.	In the present study, we explored the impact of experienced maltreatment on the prevalence and comorbidity of psychiatric disorders in a high-risk population of adolescents in residential care units. We also studied the impact of poly-victimization.	Strukturerade diagnostiska intervjuer och frågeformulär Statistiska analyser via SPSS. N = 335 Flicka: Framgår ej tydligt Pojke: Framgår ej tydligt Åldersspann vid undersökning: 12-23 år Exponeringsålder: Framgår som barndomen och ungdomsåren	The complexity of the clinical outcomes revealed in this study suggest that longer-term treatment plans and follow-up by psychiatric services might be needed to a greater extent than for the rest of the child and adolescent population, and that trauma informed care is essential for adolescents in residential youth care.	Hög
13	Miller-Graff, L., Cater, A. K., Howell, K. H., & Graham-Bermann, S. <i>Anxiety, Stress, and Coping</i> , 29(3), 259-273. (2016) Sverige PsycInfo	Parent-child warmth as a potential mediator of childhood exposure to intimate partner violence and positive adulthood functioning.	The aim of the current study was to identify how positive adaptation in adulthood, defined by the presence of high life satisfaction and low symptoms of psychopathology, can be explained by direct and process models.	Frågeformulär Statistiska analyser i STATA N = 2500 Flicka: 1314 Pojke: 1186 Ålder vid undersökning: 20-24 år Exponeringsålder: Framgår som "barndomsexponering"	IPV exposure was related to lower levels of parent-child warmth, higher levels of psychopathology symptoms, and lower life satisfaction. The relationship between IPV exposure and positive outcomes in adulthood was mediated by parent-child warmth.	Hög
14	Sigurdardottir, & Halldorsdottir, S. <i>Scandinavian Journal of Caring Sciences</i> , 27(2), 422-432 (2013) Island (Inhämtad via snöbollsurval)	Repressed and silent suffering: consequences of childhood sexual abuse for women's health and well-being.	The purpose of this study was to examine the consequences of childhood sexual abuse for women's health and well-being.	Kvalitativa intervjuer Tematisk analys N = 7 Flickor: 7 Pojke: 0 Åldersspann vid undersökning 30-65 Exponeringsålder: 4-5 år	The results of the study indicate that CSA can have enormous, widespread, long-term and grave social, psychological and physical consequences. All the women have suffered intensely, and their emotional pain is deep.	Hög

15	<p>Simmons, K.</p> <p>Victims & Offenders, 5(4), 371–387</p> <p>(2010) USA</p> <p>(Inhämtad via snöbollsurval)</p>	<p>Gender Differences in the Appraisal of Violent Crime Experiences: A Qualitative Study.</p>	<p>This current work seeks to address the question of whether gender differences in cognitive appraisals are independent of gender differences in traumatic experiences.</p>	<p>Kvalitativa intervjuer</p> <p>Tematisk analys</p> <p>N = 28</p> <p>Flicka: Framgår inte tydligt Pojke: Framgår inte tydligt</p> <p>Ålder vid undersökning: Över 18 år</p> <p>Exponeringsålder: Framgår inte</p>	<p>All of the women defined the event as being traumatic and scary. Additionally, most of the women felt their experience was bad compared to other life experience. More of the women than men believed their experience as crime victims and survivors changed their lives for the worse</p>	Hög
16	<p>Miller, LE , Howell, KH , & Graham-Bermann, SA</p> <p><i>Journal of Interpersonal Violence</i>, 29 (9)</p> <p>(2014) USA</p> <p>(Inhämtad via snöbollsurval)</p>	<p>Developmental Changes in Threat and Self-Blame for Preschoolers Exposed to Intimate Partner Violence (IPV)</p>	<p>Due to the lack of research on preschool children's appraisals of threat and self-blame, the current study aims to examine how appraisals naturally develop over time.</p>	<p>Strukturerade intervjuer</p> <p>Statistiska analyser i STATA</p> <p>N = 68</p> <p>Flicka: 31 Pojke: 37</p> <p>Ålder vid undersökning: 4-6 år</p> <p>Exponeringsålder:2-4 år</p>	<p>The current study found that there were no changes in appraisals of threat over time, and increases in appraisals of self-blame. While this is a relatively limited time span, the failure of these appraisals to decrease may indicate a high need for intervention with this young population. This finding is especially notable because violence decreased over time, yet the cognitive appraisals of threat and self-blame remained stable.</p>	Hög
17	<p>Cater, Andershed, A.-K., & Andershed, H.</p> <p>Child Abuse & Neglect, 38(8), 1290–1302.</p> <p>(2014) Sverige</p> <p>(Inhämtad via snöbollsurval)</p>	<p>Youth victimization in Sweden: Prevalence, characteristics and relation to mental health and behavioral problems in young adulthood.</p>	<p>The present study examines multiple types of victimization simultaneously, their prevalence and characteristics in childhood and adolescence, and it examines the associations between victimization and poly-victimization on the one hand and single and multiple mental health and behavioral problems on the other.</p>	<p>Tvärnittsstudie med enkät och intervjuer</p> <p>Beskrivande analyser</p> <p>N = 2500</p> <p>Flicka: 1314 Pojke: 1186</p> <p>Ålder vid undersökning: 20-24 år.</p> <p>Exponeringsålder: Framgår som "ungdomstiden"</p>	<p>Results showed that it was more common to be victimized in adolescence than in childhood and more common to be victimized repeatedly rather than a single time, among both males and females. Males and females were victimized in noticeably different ways and partially at different places and by different perpetrators. With regard to mental health and behavioral problems, anxiety, post-traumatic stress, self-harm, and criminality were clearly overrepresented among both males and females who had experienced any type of victimization. Poly-victimization was related to single and multiple mental health and behavioral problems among both males and females.</p>	Hög

Tabell 6

Mall för kvalitetsgranskning av kvalitativa artiklar, inspirerad av (Willman, Stoltz & Bahtsevani, 2006).

Beskrivning av studien.

Framgår det ett tydligt syfte?	Ja	Nej	Vet ej
Är kontexten presenterad?	Ja	Nej	Vet ej
Etiskt resonemang?	Ja	Nej	Vet ej

Urval

- Relevant? Ja Nej Vet ej
- Adekvat metod? Ja Nej Vet ej

Metod

- Urvalsförfarande beskrivet? Ja Nej Vet ej
- Datainsamling beskriven? Ja Nej Vet ej
- Analys tydligt beskriven? Ja Nej Vet ej

Giltighet

- Begripligt resultat? Ja Nej Vet ej

Kommunicerbarhet

- Redovisas resultatet tydligt? Ja Nej Vet ej
- Redovisas resultatet i kontext av en teoretisk referensram? Ja Nej Vet ej

Studiens fynd

Vilket/-n fenomen/mening beskrivs?

Är beskrivning/analys adekvat?

.....
.....
.....
.....

Bedömning av kvalitet Hög Medel

Kommentarer.....
.....

Granskad av.